Ніва

ТЫДНЁВІК БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 10 (1097) ГОД XXII БЕЛАСТОК 6 САКАВІКА 1977 г. ЦАНА 60 гр.

Шляхам гадоў

Нядаўна ў газеце „Правда“ і іншых газетах быў апублікаваны Указ Прэзідыума Вярхоўнага Савета СССР ад 2 лютага гэтага года. У дакуменце гаварылася: „За вялікія заслугі ў развіцці савецкага музыкальнага мастацтва прысвоіць народнаму артысту СССР **Шырме Рыгору Раманавічу** званне **Героя Сацыялістычнай Працы** з уручэннем яму ордэна Леніна і залатой медалі **„Серп і Молат“**. Віншуючы нестара беларускай культуры, хочам прыгадаць вялікі ўклад яго ў збіранне і апрацоўку

ПАТРЫЯРХ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

беларускіх народных песень Беласточчыны.

Беларуская народная песня ўскалыхала і ўзгадавала Р. Шырму. Нарадзіўся ён **20 студзеня 1892 года** ў вёсцы Шакуны на Пружаншчыне, што знаходзіцца непадалёк усходніх ускраін Белавежскай пушчы. Сям'я жыла вельмі бедна, і хлопцу з самага маленства і да трынаццаці год давялося наймацца пастушком у заможных сялян. Спазнанне да глыбінь цяжкага жыцця беларускага сялянства і яго тугі да свабоды і шчасця, што знайшло выраз у народных песнях, акрэсліла шляхі далейшых жыццёвых пошукаў хлапца. Пасля заканчэння гарадскога вучылішча ў Пружанах, а затым педагагічных курсаў ён у 1912 г. пачынае працаваць настаўнікам на Віленшчыне, і ўжо тады паяўляюцца ў яго нататках першыя запісы беларускіх народных песень. Але набытыя веды не здавальняюць юнага педагога, і ён пасля двух год працы паступае ў Сядлецкі настаўніцкі інстытут. Калі набліжаўся фронт першай сусветнай вайны, інстытут эвакуаваўся спачатку ў Маскву, потым у Яраслаўль. У пачатку 1917 г. Р. Шырму прызываюць у армію і ён служыць у часцях, што ахоўвалі чыгунку ў Туркестане. Адразу пасля перамогі Савецкай улады настаўнікі былі дэмабілізаваны. Р. Шырма з пачаткам 1918 года і да паловы 1922 г. працуе ў школе ў Варонежскай губерні, а потым вяртаецца на радзіму, у Шакуны. Хоць у той час у Польшчы быў вялікі недахоп настаўнікаў, усё ж кваліфікаваных педагогаў, што вярнуліся з Савецкай Расіі, тагачасныя ўлады не дапускалі і блізка да школы. Р. Шырме прыйшлося пайсці з сякерай ды пілой на працу ў лесе. Нягледзячы на гэта ён не зракаецца асветна-культурнай дзейнасці. У 1924 г. засноўвае ў Пружанах беларускі народны хор, прысвячае яму ўсе свае сілы і талент. У хуткім часе гэты калектыў здабывае аграмадную папулярнасць не толькі сярод мясцовага насельніцтва, але і далёка па-за Пружаншчынай. Гэта і было падставай, што ў 1926 г. таленавітага хормайстра запрасілі на пасаду выкладчыка і дырыжора хору ў Беларускай гімназіі ў Вільні. На жаль, доўгачаканая, выпеставаная ў марах педагагічная праца не трывала доўга — праз два гады гімназія была закрыта. Р. Шырма цяпер усяцэла аддаецца працы з хорам Беларускага саюза студэнтаў у Вільні і грамадскай дзейнасці ў якасці сакратара Галоўнай управы Таварыства беларускай школы, а таксама выдаўцы часопісаў *„Летапіс ТБШ“* і *„Беларускі летапіс“* — органаў гэтай арганізацыі. Ён разгортвае прапагандысцкую, асветную і выдавецкую дзейнасць у цесным супрацоўніцтве з кіруючымі органамі Камуністычнай партыі Заходняй Беларусі, між іншым, з'яўляецца

арганізатарам выдання легальнай газеты КПЗБ *„Наша воля“*, рэдактарам зборнікаў заходнебеларускіх пісьменнікаў і іншых выданняў.

У гэты ж час Р. Шырма адводзіць многа ўвагі збіранню фальклору. Наведваючы па справах ТБШ вёскі і мястэчкі Заходняй Беларусі, ён адначасова ажыццяўляў мноства спраў: выступаў з дакладамі, заснаўваў гурткі ТБШ, дзе іх не было, праводзіў сходы ў тых, дзе яны існавалі, арганізаваў пры гуртках вакальныя калектывы і народныя хоры, збіраў сродкі на патрэбы беларускай асветы — словам, ён быў сапраўдным будзіцелем, арганізатарам і натхніцелем культурна-асветнага жыцця ў беларускім асяроддзі. Дарэчы будзе прыгадаць, што якраз тады пачаў сваю дзейнасць і беларускі хор у Гарадку, пра які Р. Шырма ўпамінае ў артыкуле *„Разам з песняй“*, што быў змешчаны ў *„Летапісе ТБШ“* № 2 за 1933 год. І ў часе гэтых вандровак выпытваў у людзей, слухаў і запісваў народныя песні, казкі, прымаўкі, жарты. А вандраваў Р. Шырма па самых адлеглых і глухіх мясцовасцях, у тым ліку і па Беласточчыне.

І так, у 1928 г. наведаў ён вёску Пясчанікі і Страшава каля Гарадка, у 1929 г. вёскі: Лабно каля Аўгустова, Луплянку каля Ялоўкі, Клепачы і Тапілец каля Суража, у 1939 г. — Белавежу, у 1940 г. — Дзяніскі на Бельшчыне, часта

(Працяг на стар. 4)

ГУТАРКА ДЗЯДЗЬКІ МАКСІМА

Найперш прарэзліва прагучэў трывожны сігнал. Мы са старухай якраз у той час знаходзіліся ў хляве. Мая Палашка даіла кароў, а я даваў ім сена.

— Глянь, Максіме, што дзеецца на свеце, — сказала яна. — Трубяць так, што яшчэ каровы спалохаюцца і малако прападзе.

Выглянуў я на панадворак, пакруціў галавой на ўсе бакі свету, але нічога не ўбачыў, толькі гэты вой сірэны то заціхаў, то зноў нарастаў.

МАРСІЯНСКАЯ ВАЙНА

— Гэта, бадай, нашы пажарнікі так сабе балуюцца, трасца ім у бок, — гавару я Палашцы, каб неяк яе супакоіць.

— А не дай бог, можа гэта і ў сапраўднасці недзе ўспыхнуў агонь, — раптам трывожна аглянулася за сябе мая старуха.

Не паспелі мы толкам дайсці да супольных вывадаў, а тут чую, ад вуліцы тупатня. Вызірнуў я з хлява і вачам сваім не веру. Нейкія істоты, быццам не з таго свету, імчацца проста да нас. Вопратка на іх нейкая дзіўная, як у касманаўтаў, на галавах процігазавыя маскі, у руках дзівосныя прылады.

Я чалавек міралюбівы, сварыцца, а тым болей біцца, зусім не люблю, дык схаваўся за дзвярыма хлява і крадком назіраю, што з гэтага ўсяго выйдзе. А яны, гэтыя марсіяне, падскочылі да маёй жонкі, адзін абвёў па ёй нейкім апаратам, штосьці крыкнуў да другога, а той нейкай вадкасцю апырскаў яе вопратку і абодва падскочылі да нашых кароў. Мая бедная Палашка толькі енкнула ад перапалоху, сарвалася з зэдліка, на якім сядзела, вывернула цэбрык з малаком і сама ў гной носам зарылася. А яны, гэтыя замаскаваныя чэрці, да мяне са сваімі апаратамі. Схапіў я вілы і гавару: *„А ну, падыдзі толькі!“*

— Што вы, дзядзька Максіме! — гаворыць адзін з іх. — Мы вас ад атамнага напраменьвання ратуем, дэзінфекцыю ў хляве наводзім, а вы на нас з віламі!

— Вывучаць самаабарону перашкаджаеце, — прагаласіў другі з-пад сваёй маскі. — Мы вас у калегію...

І што вы думаеце, даражэнькія? Сапраўды паклікалі мяне ў гміну. Начальнік у нас адукаваны, дык і кажа:

(Працяг на стар. 5)

БЕЛАРУСКАЯ ПЕСНЯ — 77

Багаты людзьмі

Багацце нашага сёлетняга песеннага агляду прымусіла і мяне ўзяцца за пяро і выказаць некалькі ўваг на гэтую тэму.

Багаты быў агляд, па-першае, **людзьмі.** Маю тут на думцы тое, што сярод беларускіх спевакоў Беласточчыны выпрацаваўся ўжо, так сказаць, **трывалы хрыбет,** на які заўсёды можна разлічваць і вядома, што ён не падвядзе, ён падрыхтуецца, ён прыедзе і выступіць. На першым месцы тут можна з поўнай упэўненасцю паставіць несмяротны калектыў з Гарадка з яго душой і маторам Нінай Мушынскай. Так, маторам. Тут перабольшвання няма, спрабуйце хаця б пагаварыць з паняй Нінай, здаўна ўжо бабуляй, і вы пераканаецеся, колькі невычэрпнай энергіі прамянюе з гэтага чалавека, які ўсю сваю гісторыю пасляваеннага жыцця звязаў з гарадоцкім мастацкім калектывам, што, пачаўшы выступаць неўзабаве пасля вайны, пераможна ішоў са сваімі песнямі па гарадах і сёлах, не абмінуўшы нават Палаца культуры і навукі ў Варшаве.

І вось прыехалі ізноў на конкурс семдзесят сёмага года. І заспявалі... І ўбачылі мы, слухачы, як на далоні, люстраныя воды, зелянеючыя нівы, расцвітаючыя сады і „на сонцы Нёман, быццам залаты...“, пачулі крык жураўлёў. Колькі хараства і паэзіі ў іх спеве! Але вось на сцэне ўздым. Гарадок спявае пра краіну, якая ўздымалася з руін, пра партызанскую славу. Спявае гучна, рашуча, але як жа меладыйна. І бачыш ва ўсім гэтым „тэхніку“, рутыну, сапраўдны артызм, добрую руку кіраўніка Сцяпана Копы.

Хтосьці мог бы сказаць, што за столькі год можна было б ужо і навучыцца. Той „хтосьці“ забыўся, што за такі час развучыцца ўжо таксама маглі. „Хай наша слава разам з нашай песняй... праляціць!“, — спявае Гарадок, і можна смела сказаць, што яго слава не ўмірае.

Радасна і ад таго, што не адзін Гарадок складае хрыбет беларускіх спева-

(Працяг на стар. 4)

Дуэт з Гарадка: Ніна Цыванюк і Ніна Мушынская ў катэгорыі фальклорнай песні занялі першае месца.

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З МІНСКА

БЕЛАРУСКАЛІЙ

Гісторыя вытворчага аб'яднання „Беларускалій" і горада Салігорска пачалася ў 1958 годзе. Тады сюды прыбылі першыя атрады будаўнікоў. Пачалося будаўніцтва першага калійнага камбіната, а разам з ім і новага беларускага горада — Салігорска. У 1969 годзе тут дзейнічалі тры калійныя камбінаты.

Кожны камбінат спачатку быў самастойным прадпрыемствам. І гэта стварала пэўныя цяжкасці. У 1970 годзе ўсе тры прадпрыемствы былі аб'яднаны ў адзін Беларускі калійны камбінат — „Беларускалій". Гэта дазволіла цэнтралізаваць збыт гатовай прадукцыі, палепшыць забеспячэнне прадпрыемстваў, зменшыць кіраўнічы апарат.

У даны момант вытворчае аб'яднанне „Беларускалій" штогод выпускае каля 8 мільёнаў тон калійных угнаенняў, што складае амаль палову агульнасаюзнай вытворчасці.

З пускам будуючагася чацвертага калійнага камбіната, які таксама ўвойдзе ў склад аб'яднання, магутнасць прадпрыемства ўзрасце да 10,7 млн. тон у год.

Аб'яднанне паспяхова справілася з заданнем дзевятай пяцігодкі (1971-1975 г.г.), здабыўшы амаль 35 млн. тон мінеральных угнаенняў і перавысіўшы аб'ём вытворчасці восьмай пяцігодкі ў 2,1 раза.

Савецкі ўрад высока ацаніў працоўныя поспехі калектыву камбіната. Аб'яднанню прысвоена імя 50-годдзя СССР, у лютым 1976 года яно ўзнагароджана ордэнам Працоўнага Чырвонага Сцяга.

Асаблівую ўвагу ў вытворчым аб'яднанні прысвячаюць быту яго працаўнікоў. Пытаннямі паляпшэння ўмоў працы і быту займаюцца як адміністрацыя, так і партыйная, прафсаюзная і камсамольская арганізацыі.

Усе паступаючыя на работу ў аб'яднанне праходзяць абавязковы медыцынскі агляд у спецыялізаванай паліклініцы, дзе даецца заключэнне лекараў аб прафесіянальнай прыдатнасці працаўнікоў па стане здароўя. Акрамя гэтага, праводзяцца штогадовыя медыцынскія абследаванні рабочых з мэтай выяўлення захворванняў у пачатковай стадыі і паспяховага іх лячэння. У сучасны момант у горадзе заканчваецца будаўніцтва бальнічнага комплексу, які ўключае ў сябе шматпрофільную бальніцу на 510 ложкаў. Нядаўна ўведзена ў строй уваходзячая ў гэты комплекс паліклініка на 1200 наведванняў у дзень.

Для прафілактычнага лячэння работнікаў аб'яднання ёсць уласны санаторый-прафілакторый. Ён знаходзіцца ў сасновым лесе на беразе вадасховішча і аснашчаны медыцынскім абсталяваннем. Працуючыя ў аб'яднанні адпачываюць у ім як у час водпускаў, так і ў вольны ад працы час. Пуцёўкі ў прафілакторый выдаюцца цэхавымі камітэтамі прафсаюза па заяве работніка і спраўцы цэхавага лекара за 15-працэнтную плату коштаў пуцёўкі. Для абслугоўвання шахцёраў медыцынскія пункты працуюць непасрэдна ў шахтах.

Для працаўнікоў аб'яднання з хворым страўнікам уведзена лячэбнае дыэтычнае харчаванне за кошт прадпрыемства.

Акрамя свайго прафілакторыя многія работнікі аб'яднання выязджаюць адпачываць і лячыцца ў санаторыі і дамы адпачынку краіны.

Побач з калійным аб'яднаннем узнік і новы беларускі горад шахцёраў — Салігорск. Цяпер у ім пражывае звыш 60 тысяч чалавек. Новы горад расце і расшыраецца. Будаўнікі штогод даюць у эксплуатацыю да 40 тысяч квадратных метраў жылля.

Для дзяцей у горадзе пабудавана 13 дзіцячых камбінатаў, прадстаўляючых сабой комплексы ясляў і садоў. Значную частку выдаткаў на ўтрыманне дзяцей у садах і яслях узяло на сябе прадпрыемства.

У аб'яднанні „Беларускалій" працуе шмат моладзі. Усе маладыя рабочыя забяспечаны жыллём у добраўпарадкаваных інтэрнатах, дзе створаны ўсе неабходныя ўмовы для ўтульнага жыцця культурнага адпачынку. Шырокі размах сярод моладзі атрымаў спорт, турызм і мастацкая самадзейнасць. Сярод спартсменаў ужо стала традыцыяй штогод праводзіць зімовыя і летнія спартакіяды. Аматары турызму аб'яднаны ў турыстычны клуб „Маладосць". Багатае і разнастайнае жыццё аматараў мастацкай самадзейнасці. У іх распараджэнні прасторны Палац культуры. Асабліва вялікіх поспехаў дасягнуў эстрадны аркестр Палаца культуры, якому ў гэтым годзе прысвоена званне „Народны". У Палацы культуры часта выступаюць эстрадныя калектывы Мінска, Масквы, Ленінграда і іншых гарадоў Савецкага Саюза.

Так жыве і працуе калектыў салігорскіх хімікаў. Гарнякі Салігорска самааддана працуюць над выкананнем заданняў першага года дзесятай пяцігодкі.

Н. Гаркавы

Плошча імя У. І. Леніна ў Салігорску. *Фота У. Казлова.*

ХРОНІКА

■ 12 лютага гарадскі клуб БГКТ у Беластоку арганізаваў карнавальную танцавальную вечарыну ў памяшканні таварыства.

■ Фальклорная харавая група „Арэшкі" з Арэшкава 12 лютага дала канцэрт для жыхароў сваёй вёскі.

■ 13 лютага харавы калектыў „Дубочкі" з Дубяжына і эстрадная група з Плёсак выступалі ў Новаберазове і Чыжах.

■ 26 студзеня г.г. клуб БГКТ у Варшаве наладзіў вечар, прысвечаны адзначэнню 85-ай гадавіны з дня нараджэння Рыгора Шырмы. З абшырнай інфармацыяй аб працавітым жыцці і аграмаднай грамадскай, культурнай, мастацкай і навуковай дзейнасці Рыгора Шырмы выступіў В. Швед. Песні ў выкананні Дзяржаўнай акадэмічнай капэлы Беларускай ССР пад кіраўніцтвам Р. Шырмы дэманстраваліся з грамплвсцінак.

ПРАЗ ТЫДЗЕНЬ У „НІВЕ"

Стаць відушчым ● Скаржынскія ● Барок ● Сяброўскія радкі Анатоля Іверса ● У доме культуры ў Дуброве ● Як Даніла з Дзям'янам ворагамі сталі ● Мэблевы кантрэданс ● Гмінныя спартакіяды ● Паўлы на новай дарозе ● Весткі з Міхалова, Сямяціч, Нараўкі, Бельска, Зубава, Шудзялава, Дубіч Царкоўных, Белак ● Калі сняцца сабакі ● Песня „To, co zdarza się raz".

ШТО НОВАГА?

У КРАІНЕ ЗАВОБЛАЧНЫХ ГОР

Прадстаўляючыся, мясцовыя жыхары маглі б сказаць так: я прадстаўнік народа басута, які насяляе Лесота, дзе гавораць на мове сісота. Лесота — невялікая і пакуль яшчэ мала вядомая краіна на поўдні Афрыкі, з усіх бакоў акружаная тэрыторыяй ПАР. Цяпер Лесота імкнецца вырвацца з гэтай „расісцкай пасткі", і, завязаўшы адносіны са знешнім светам, пакончыць з эканамічнай залежнасцю ад ПАР.

Лесота, або, як яе часта называюць, „каралеўства завоблачных гор", — незвычайная для Афрыкі краіна. Перш за ўсё, гэта — самае халоднае месца на самым гарачым кантыненце нашай планеты, а басута — адзіны афрыканскі народ, які жыве ва ўмовах устойлівых адмоўных тэмператур. Больш пяці месяцаў не сыходзіць у гэтым годзе снег з Дракон авых гор, дзе размешчана асноўная паша краіны. Жывёла — яе галоўнае багацце. На 1,2 мільёна жыхароў прыпадае больш трох мільёнаў галоў жывёлы, у тым ліку каля 750 тысяч вядомых махеравых коз. Па экспарту іх воўны гэта маленькая дзяржава займае трэцяе месца ў свеце.

Галоўны сродак руху тут конь, паколькі працягласць чыгунак складае ўсяго 6 кіламетраў, а аўтастрад у многіх раёнах няма зусім.

Праблема „Нумар адзін" эканомікі Лесота — зямельны голад. Горы пакінулі земляробу для апрацоўкі ўсяго 13 працэнтаў нацыянальнай тэрыторыі. І хоць на працягу стагоддзяў басута стараліся павялічыць гэту плошчу, палёў у краіне не хапае. Таму маладыя басута не знаходзяць сабе прымянення ў роднай краіне. Штогод 140 тысяч чалавек, або кожны другі мужчына, едуць на часовыя заработкі ў ПАР. Гэта страшная статыстыка, якая растлумачвае механізм залежнасці каралеўства ад свайго расісцкага суседа, ставіць Лесота па ўзроўню працоўнай міграцыі насельніцтва на першае месца ў Афрыцы.

Але ў гэтай маладой дзяржаве ёсць і радасныя рэкорды. Амаль 70 працэнтаў басута ўмеюць чытаць і пісаць, а гэта азначае, што Лесота лідзіруе нават сярод самых пісьменных краін кантынента. На мове сісота выдаецца ўвесь перыядычны друк каралеўства, існуе свая нацыянальная літаратура, перакладаецца сусветная класіка.

Маленькая краіна афрыканскіх горцаў адзначае ў кастрычніку гэтага года дзесятую гадавіну свайго незалежнага існавання. Нядаўна прыняты другі пяцігадовы план развіцця на 1976-1980 г.г. ставіць сваёй задачай аслабленне эканамічнай залежнасці ад ПАР, самазабеспячэнне прадуктамі, павелічэнне занятасці насельніцтва. Галоўная ўвага будзе ўдзяляцца развіццю сельскай гаспадаркі і стварэнню на яе аснове перапрацоўчай прамысловасці. У Лесота бяруць пачатак амаль усе рэкі афрыканскага поўдня, і таму на парадак дня паўстае пытанне аб эксплуатацыі галоўнага багацця краіны — гідраэнергіі, па запасах якой каралеўства займае першае месца ў Паўднёвай Афрыцы. Вялікія надзеі ўскладаюцца на залежы алмазаў. Цяпер з дапамогай савецкіх геолагаў праводзяцца дэталёвыя абследаванні мясцовых кімберлітаў.

С. К.

TELEWIZJA WARSZAWA

Sobota — 5.III. 6.00 Tech. Rol. Upr. rośl. 6.30 Hod. zwierz. 7.30 Mech. rol. 8.25 Pr. dnia. 8.30 Red. szk. zap. 8.40 Teatr Sensacji: J. S. Znamierowski „Honor bez motywów" cz. I. 10.00 Dla klasy VII. Zool. Gady. 10.30 Studio 2.

Niedziela — 6.III. 6.00 Tech. Rol. Hod. zwierz. 6.30 Mech. rol. 7.00 Nasze spotkania. 7.20 Now. w domu i zagr. 7.45 Sport. 8.45 Pr. dnia. 9.00 Teleranek. 10.20 Antena. 10.45 Wielcy odkrywcy — film dok. ang. 11.45 Dziennik. 12.05 Rolnicze rozmowy. 12.35 Cztery pory roku w Żelazowej Woli — film dok. 13.05 Z kamerą wśród zwierz. 13.35 Bajkowy koncert życz. 14.20 Biblioteka wawelska. 14.40 Los. Dużego Lot. 14.55 Teatr Komedii. M. Weliczkow „Tak piękne, jak prawdziwe". 15.45 Tele-Echo. 16.45 W Starym Kinie: „Krew na piasku" melodramat USA. 19.00 Wieczorynka. 19.30 Dziennik. 20.30 Bajka dla dor. 20.40 Dzień, w którym wypłynęła ryba — film fab. grecko-ang. 22.30 Dziennik.

Poniedziałek — 7.III. 12.45 RTV szk. śred. Chem. 13.25 Biolog. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Zwierzyniec. 17.55 Pr. muz. 18.10 Znaki szczególne — odc. II filmu ser. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Telewizji: W. Azernikow „Trzeciego wyjścia nie ma". 21.55 Camerata. 22.30 Senegal — film dok. 22.50 Dziennik.

Wtorek — 8.III. 6.00 RTV szk. śred. Chem. 6.30 Biolog. 10.00 Dla klasy I—III. Czer., żółte, ziel. 9.00 Dla klasy I lic. J. pol. Molier „Świętoszek". 11.30 Dzień, w którym wypłynęła ryba — film fab. grecko-ang. 13.45 Tech. Rol. Hist. 14.30 Mat. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Studio Mł. 17.40 Kółko i krzyżyk. 17.55 Interstudio. 18.25 Komicy niemego ekranu. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Lucjan Leuwen — odc. IV (ostatni) filmu ser. 22.20 Pr. muz. 22.55 Dziennik.

Środa — 9.III. 6.00 Tech. Rol. Hist. 6.30 Mat. 9.00 Dla klasy VI. Fiz. 11.00 Film fab. 12.00 Dla klasy VII—VIII. Wych. plast. 12.45 RTV szk. śred. Mat. 13.25 Fiz. 14.00 W drodze do nowego. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Dla dzieci. 17.30 Los. Mał. Lot. 17.45 Pr. muz. 18.35 Skarby siódmego kont. — film dok. fr. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Hamlet — film fab. ang. 23.05 Dziennik.

Czwartek — 10.III. 6.00 RTV szk. śred. Mat. 6.30 Fiz. 11.30 Film fab. 12.55 Dla klasy III—IV lic. J. pol. 13.45 Tech. Rol. Fiz. 14.30 Upr. rośl. 17.00 Ekran z Bratkiem. 18.00 Patrol. 18.20 Eureka. 18.50 Radzimy rolnikom. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Teatr Sensacji: J. S. Znamierowski „Morderca się pomylił". 21.55 Pegaz. 22.40 Dziennik.

Piątek — 11.III. 6.00 Tech. Rol. Fiz. 6.30 Upr. rośl. 10.00 Dla klasy IV; Ojcowski Park Nar. 11.05 Dla klasy II: Nasze mamy. 12.00 Dla klasy VIII. Wych. ob. 12.45 Tech. Rol. Hod. zwierz. 13.25 Mech. rol. 15.50 NURT. 16.25 Pr. dnia. 16.30 Dziennik. 16.40 Obiektyw. 17.00 Pora na Telesfora. 17.30 Powszednie dni — film ser. 19.00 Dobranoc. 19.30 Dziennik. 20.30 Klara i Agelika — film fab. pol. 21.25 Pamiętnik wychowawcy — odc. IV (ostatni) filmu ser. 22.30 Dziennik.

ТЭЛЕВІЗІЯ МІНСК

Piątek 4.III. — 7.30 Mistrz. św. w j. fig. na lodzie. 13.15 Film fab. 16.50 Białoruś literacka. 17.30 Koncert życzeń. 18.00 Nasza biografia. 19.30 Mistrz. św. w j. fig. na lodzie.

Sobota 5.III. — 7.30 Mistrz. św. w j. fig. na lodzie. 12.30 Film fab. 14.55 Akad. i urocz. koncert pośw. Dniu Kobiet. 19.30 Sport. Hokej i j. fig. na lodzie.

Niedziela 6.III — 9.00 Mistrz. św. w j. fig. na lodzie. 10.30 Film fab. 13.25 Film anim. 13.45 Nie do wiary. 14.45 Mistrz. św. w j. fig. na lodzie. 17.35 Film ser. 19.30 Pr. estrad. 21.05 Sport.

КІНО

Białowieża Dojrzałe grona — radz. 8—9. Gdzie się podziała 7 kompania — fr. 10—11. Brunet wieczorową porą — pol. 12—13.

Bielsk Podl. Sugerland Express — USA 8—9. Akcja Bororo — czes. 10—11. Wielki Gatsbe — USA 12—13.

Czeremcha Motylem jestem — pol. 8—9. Mister Majestyk — USA 12—13.

Czyże Bez wyjścia — szwedz. Straszna teściowa — radz. 9—13.

Dubicze Cerkiewne Drzewo bez korzeni — buł. Klomo — pol. 9—13.

Hajnówka Pirat — meks. 8—9. Trzęsienie ziemi — USA 10—13.

Kleszczele Zbuntowani — buł. 8—9. Krótkie życie — pol. 10—11. Oni walczyli za ojczyznę — radz. 12—13.

Michałowo Syndykat zbrodni — USA 8—9. Samotny detektyw — USA 10—11. Żądło — USA 12—13.

Mielnik To jeszcze nie miłość — NRD 12—13.

Milejczyce Jesień debiutantów — rum. 8—10. Operacja „Dąb" — rum. 11—13.

Narew Trzecia córka — radz. Hazardziści — pol. 9—13.

Narewka Kangur — węg. Żona Jana — fr. 9—13.

Nurzec Tygrysiątko — buł. 8—9. Ostatni nabój — rum. 10—11. Ojciec chrzestny — USA 12—13.

Orla Afonia — radz. Kto szuka złotego dna — czes. 9—13.

Rajsk Tak zaczyna się miłość — czes. 9—13.

B.Z.Graf. Zam. 577 B-4

БЕЛАВЕЖА

ОРГАН ЛІТАРАТУРНА-МАСТАЦКАГА АБ'ЯДНАННЯ ПРЫ ГП БГКТ № 218

БЛІЗКАСЦЬ ДАЛЁКАГА

ДВАЦЦАЦЬ ПЕРШАЕ

Усё тое, што чуў
У адлеглым дзяцінстве,
Ходзіць за мною,
Як песня, як рэха.
Бязмежнае неба
Таго мацярынства,
Якое страсала
Мне зоркі усмехаў.
Хто багаты нянавісцю —
Той найбяднейшы.
Праўду такую
Трымаю у жмені,
О, прыяцель ты мой!
О, мой вораг найзлейшы!
Прыміце мяне
У маім раздваенні.
Раз кахаем мы свет —
Іншы раз крытыкуем.
„Так“ і „не“
Гэта сёстры сіямскія хіба...
Нянавісць кахання
Заўжды атакуе —
Хоча спіхнуць
На каменні са скібы.

ДВАЦЦАЦЬ ДРУГОЕ

Прыдзі сюды і цешся, як маленькі,
І зноў пабудзь дзянёк безнагаві́чным.
Ідзі ў пясок, без лесвіц, без
ступенькаў,
Упіся небам і пітвом жывічным.
Усё абман, і ты абман таксама.
Хрысты адменены пад століў вісяць.
Адкінь усё і зноў вучыся слова
„мама“.
І тэксту „Верую“ сумлення навучыся.
Прайдзі праз свет, вярніся да
крыніцы;
Спалі масты, ідзі адной дарогай.
О, як жа многа трэба навучыцца,
Каб заявіць:
— Не ўмею я нічога!

ДВАЦЦАЦЬ ТРЭЦЯЕ

З табой да сонца мы завандравалі,
Потым аддзельна ўпалі у бяздонне.
Дзе ты, дзе я, якія шыры-далі
Нас аддзяляюць і нас вабяць сёння?
І так заўсёды у жыцці бывае:
Суполнасці усе жывуць да часу.
Ці можна жыць у безупынных маях
І лёгаць толькі на хрыбтах пегасаў?
Хто ўзлятае, той і упасць павінен;
Трэба любіць і гордасць, і пакору.
Жылі з сабой мы — без сябе
не згінем.
А калі ўдасца — зноў усё паўторым.

ДВАЦЦАЦЬ ЧАЦВЕРТАЕ

Глядзі назад,
Бо там, быць можа, тваё заўтра.
Зямная куля круглая —
І зноўку дойдзеш
Да тых мясцін,
Якія ты даўно пакінуў.
Убачыш, як высока
Вырас твой паступак;
Або са шчасцем
Ты прыстанеш у тым месцы.
І не ўцячэш ніколі
Ад сябе самога,
Бо ўчора заўтра ёсць,
А заўтра часта — ўчора.

ДВАЦЦАЦЬ ПЯТАЕ

Халодны вецер бушаваў па лесе,
Нібы шаленец з брытвай у далонях.
Абрэзваў лісцё, тапгаў ён песні,
Ганяў сябе на звар'яваных конях.
Далей, усё далей,
У глыб святыні.
Удар у іканастасы безлітосны.
Ці згіне ўсё?
Ці можа ўсё не згіне?
Ці зерне захаваецца да вёснаў?
О, лесе вечны мой,
Ты — як надзея!
Вясна падорыць дрэвам зноў адзенне.
Перажывеш шаленцаў і зладзеяў
І заквітнееш новым адраджэннем.

ДВАЦЦАЦЬ ШОСТАЕ

Штоночы сняцца тыя небасхілы,
Якія вабілі мяне калісьці.
А я ж даўно ужо іх перакрочыў
І агляда́ў дакладна з таго боку.
Вербы ляжаць, як божыя каровы,
У белым сене туманоў надрэчных;
Бязбожнік я — малюся да жывёлы,
Прашу, каб падзялілася спакоем.
Трывогу вам —
Хто буру сее недзе;
А ціпшыню —
Маім валам і вершам.
Жменю зямлі бяру
З туманнай глебы —
Буду ляпіць свой верш і чалавека.

Алесь Барскі

* * *

Калі будзем з „Сонца“ ціць,
К „Сонцу“ узрастаць,
Сэрца як чашачкі кветак духмяных
Для свету раскрываць...

Або калі не зможам,
Мо не ўмелі...
А мо не хацелі браць з „Сонца“
І толькі ў матэрыю цела
Матэрыю зямлі будзем ператвараць...

Што тады?

Дзве розныя да выбару маючы дарогі
—дзесьці за парогам жыцця —
Разыйдземся, ці адным станемся?

Варвара Л. Кваніш

* * *

Неба толькі
пазнае
Мае мары
Знаеш іх ты
Далёкая пад цёмным
Чорным купалам
Неба
вячэрняга
Засынаўшага
на захадзе
Сном глыбокім
зор-зарніц
Плясаўшых
начны свой
Танец пад музыку
Космасу
абшырнага
Адлегласцямі
незразумелымі
Зямным.

Юрка Харкевіч

НАШЭ МІЭСЬЦЕ В ЛЮДЗЬКИХ ДІЭЯХ

мы носім часы
туолько нашэі эпохі
як бардзо воны у нас
як бардзо мы в іх
доказуе нашэ
согласнэ тыкане

бэз нас
была бы пэвна люка
в діэях
але мы
жаднэі місьці
(поза д'ялектычным лончэнём)
нэ сполняем
— туолько што самі
сільнэй ніж трэба
одчуваем
як бы мы нэслі
якісь кунэць
альбо початок
Чогось Бардзо Бардзо
і кепсько думаем
жэ нам сёе потрібнэ
до сэнсу нашого
існовання —

Зося Сачко

* * *

Праплыла па вячэрнім небе
Аднакрылая птушка.
Праспяваў за маім акном
Самотны вецер.
Незнаёмы падарыў мне сёння
Дзевяцімесячны каляндар
...без вясны...

Надзея Артымовіч

ЗАЛЕЖНАСЦЬ

Акорды выпіты да дна,
пагасла свечка на раялі,
і расплылася цішыня,
як у небе зорныя каралі.

І дзе тут ты, і дзе тут я?
Ёсць толькі чара цёмнай ночы.
Яна твая, яна мая,
яна за намі верна сочыць.

І плывуць цені па сцяне,
нашыя цені, мы як цені,
я у табе, ты ува мне,
і шчасце кружыць ў пустым
целе.

А калі пеўні вып'юць ноч
і ў чары цеснаты не будзе,
дзень з раю нас прагоніць
прэч
і стане ясна, мы ж толькі людзі.

Міхась Шаховіч

* * *

Вятрам слоў
не раскідай
з зорамі
не жартуй
не здзеквайся
з вятроў
не вер словам
паляць болем
прабач
сэрцу давер
сэрцу не словам — давер

Вераніка Леанюк

* * *

плакаць хацела
а зараз ізноў
смяяцца
такая дзіўная
ужо я
замала шчасця
замала шчасця
крычаць мне хочацца
ніхто
не будзе чуць
я адна
я ўжо сама

Агнія

ПАЭТЫЧНЫ ПЛЁН „БЕЛАВЕЖЫ“

Характэрным для творчасці „белавежцаў“ з'яўляецца пахіленне ў бок даставерных, не пазбаўленых іншых элементаў літаратурнай асновы, пераважыванняў. У вершах, надрукаваных у „Ніве“, можна знайсці фантазіятворства, узнікшае на базе ўяўлення, здольнага рэальнае здарэнне адзець у вопратку мастацкасці, уводзячы лірычнае ўспрыняццё ў псіхалагічныя пошукі. Часта асновай твораў з'яўляецца рэалістычных касцяк, на які паэты накінулі плашч творчай фантазіі. З'яўляецца гэта цікавай спробай дасягання „сэнсу слова“. Адсюль у вершах „белавежцаў“ назіраецца выразны зварот да сімвалізму, скрываючага пад словам як значком змест умоўны, або ўвогуле незразумелы, новы. І так можна было б снаваць паралельнасць з Салаўёвым, Брусавым, Блокам. Важнае аднак тое, што паэты „Белавежы“, знаючы, несумненна, сваю спадчыну, сягаючую да перадавых пісьменнікаў з часоў „Нашай нівы“ ці ранняга „Полымя“, патрапілі пераняць вопыт сваіх папярэднікаў і ўліць іх у новую рэчаіснасць. У сувязі з гэтым насоўваецца яшчэ адна, зусім выпадковая, але вартая падкрэслення думка аб сумеснай лініі польскага аўтэнтызму, прапагандаванага остжэшоўскай „Okolicą Poetów“ і

(Працяг на стар. 5)

Жанчыны з Луўра

Палац каралеўскі дрыжыць ад людзей.
Палкі пілігрымаў з далёкіх краін
Прыйшлі пaглядзець на асколкі падзей,
Застылых у бронзы ці ў фарбах карцін.

Крылатая Ніка пускае без віз.
Як вулей, гудзіць разнамоўны натоўп.
Павольным патокам уверх альбо ўніз
Плыве ён, як Сена, між арак мастоў.

Мне цяжка запомніць усіх мастакоў,
Палотны якіх аздабляюць палац,
Ад тых невядомых з сярэдніх вякоў
Да Гойі, Ван-Гога, Монэ ці Інгрэ.

Ва ўсіх калідорах і залах са сцен
Зрок вабяць фігуры і твары жанчын:
Вясёлых, як сонца, і смутных, як цень,
Дам, пышна адзетых, і голых багінь.

Вось „Клеўская Анна“ — Гальбейна партрэт —
Глядзіць, як жывая, з-за тоўстага шкла.
Апранута, быццам ідзе на банкет,
Ці мо к каралю ў каралеўскі палац.

У плацці як рыза, адкрыты ўвесь ліф,
Пад ім шэмізетка ажурная ўся,
Каронкі ўсю шыю, як вуж, аплялі,
А крыж і каралі блішчаць, як раса.

Твар доўгі і тонкі, ні следу маршчын,
Пад верхнімі вейкамі — два вугалькі.
Дзве вузкія бровы спадаюць з вярэнь,
А вусны маленькія, як матылькі.

А Гальса „Цыганка“ глядзіць дзесь убок
І шчыра смяецца, не знаю чаму.
Дзве голыя грудзі зліліся ў клубок,
Аставіўшы кофту, як п'яны карчму.

Зноў смутныя вочы ў „Мадам Рэкам'е“:
Фрывольна ў сарочцы прысела ў шэзлонг
У келлі пустой, нібы дзесьці ў турме,
І страсна чакае, калі прыдзе ён.

Далей „Адаліска“ — карціна Інгрэ —
Цудоўныя плечы паказвае нам.
Здаецца, нядаўна папала ў гарэм
І вельмі баіцца султана яна.

Другую жанчыну „Крыніцай“ назваў,
Якая чароўна на левым плячы
Трымае ў руках апракінуты збан,
З якога вада ручайкамі цячэ.

І поўнае грацыі цела яе,
І грудзі, як яблыкі з райскіх садоў,
Красою сваёй разбудзіла ў мяне
Крыніцу ўспамінаў пра ўсю маладосць.

У зале, направа ад цёмных дзвярэй,
Дзівачная шафа стаіць ля сцяны.
Яе абступілі натоўпы людзей:
Ніяк наглядзецца не могуць яны.

З той шафы, як з клеткі, праз шыбу акна
Джаконда чаруе усмешкай жывой.
З вачэй жа яе свеціць водбліскам дня
І радасць, і шчасце, і цёплы спакой.

Далей сотні новых жаночых вачэй
Праводзяць мяне цераз цэлы палац.
Аб кожнай тут можна было бы яшчэ
Асобна паэму ці верш напісаць.

А колькі тут статуй цудоўных багінь —
І грэцкіх, і рымскіх з далёкіх вякоў,
Мадон і цароў, каралеўн і княгінь
Народжаных скульптара ўмелай рукой.

„Венера Мілоская“ з пены марской,
Застылая ў мармур, як светлы янтар,
Стаіць палуголая ў позе такой,
Што вее з яе абаяльнасць і чар.

Хоць позірк яе накіраваны ўбок,
Хаця і без рук, ды, здаецца, жывое,
І хочацца мне, каб ступіла хоць крок
І выйшла на двор, каб прайсці па траве.

Тут маем ізноў „Афрадыту ў садах“,
Якая паказвае фрукты і грудзь,
І думае, відна, аб новых пладах
Якія любоў і жыццё прынясуць.

Мінуў ужо час, выхаджу я на двор,
Тут кветкі на клумбах гараць у вачах.
Усюды краса, цішыня і прастор,
А я тут, як п'яны, стаю на нагах.

Я чуць буду доўга і ночч у і ўдзень
І твары і позіркі розных жанчын,
Вясёлых, як сонца, і сумных, як цень,
Дам, пышна адзетых, і голых багінь.

Д. Шатыловіч

ПАТРЫЯРХ БЕЛАРУСКАЙ КУЛЬТУРЫ

(Працяг са стар. 1)

трох тамах *„Беларускіх народных песень"* (1959-1962), у якіх знаходзіцца каля 740 твораў, а сярод іх звыш 90 запісаных на Беласточчыне, самымі плённымі былі яго побыты ў Пясчаніках, дзе ён запісаў 30 твораў, Страшаве, — 17 твораў, Лабне — 16 твораў. Найбольш песень падалі яму: Параска Грыцук з Пясчанікаў — 18 песень, Надзея Ламашэвічанка з Лабна — 16 песень, Тарэн Карпюк са Страшава — 11 песень. Імення пра гэтага народнага спевака Р. Шырма з любоўю ўспамінае ў прадмове да яго зборніка *„Двести белорусских народных песень"*, які выйшаў у 1958 г. у Маскве.

Занатаваныя Р. Шырмам на Беласточчыне і апрацаваныя ім беларускія народныя песні прадстаўляюць усе іх роды і віды. Сярод іх знаходзім веснавыя, купальскія, жніўныя, асеннія, калядныя, а таксама хрысцінныя, любоўныя, сямейныя, бытавыя, батрацкія, рэкруцкія, жартоўныя і іншыя. Пры гэтым, у артыкуле *„Беларускія валачобныя песні"*, што быў надрукаваны ў другой кніжцы за 1936 г. беларускага часопіса *„Калоссе"*, які выходзіў у Вільні, Р. Шырма ў запісанай ім у Пясчаніках *„канапельцы"* знаходзіць старажытны прыспеў *„Ой, лоло"*, які „адпавядае паганскай сапраўднасці".

Сёння цяжка пераацаніць аграмадную каштоўнасць, якую прадстаўляюць для нас запісаныя, апрацаваныя і апублікаваныя Р. Шырмам беларускія песні, асабліва з тэрыторыі сучаснай Беласточчыны. Многія з іх або цалкам забыліся і ўжо не спяваюцца, або перажылі значныя пераўтварэнні і ў мелодыі і ў змесце. У сувязі з рухам насельніцтва толькі мізэрныя рэшткі беларускага фальклору захаваліся ў Тапільцы, дзе Р. Шырма ў 1929 г. запісаў аж дзевяць арыгінальных песень. Ці то збегам акалічнасцей, ці мэтанакіравана, але Р. Шырма запісваў беларускі фальклор якраз у тых мясцовасцях Беласточчыны, з якіх няма запісаў у М. Федароўскага (за выключэннем Луплянкі). Такім чынам ён выдатна ўзбагаціў зборы фальклору і ліквідаваў шэраг белых плямаў у ведах пра народную творчасць беларусаў Беласточчыны. Сваімі плённымі збіральніцкімі вынікамі заахвоціў іншых да запісвання і даследавання вуснай народнай творчасці нашага рэгіёна.

У пэўнай ступені сімвалічным завяршэннем вынікаў дагэтуляшняй дзейнасці было заснаванне Р. Шырмам у студзені 1940 г. у Беластоку **Ансамбля песні і танца Беларускай ССР.** У яго ён сабраў якраз тую самую таленавітую і працавітую моладзь, з якой ён штодня сустракаўся ў часе вандровак па былой Заходняй Беларусі. У склад ансамбля ўвайшлі таксама дзяўчаты і юнакі з Беласточчыны. Калектыў пры ўсебаковай дапамозе дзяржавы і прыхільнасці грамадства ў хуткім часе вырас у адзін з самых папулярных. Потым, у артыкуле *„Песня служыць народу"* („Калгасная праўда" ад 16 верасня 1951 г.) Р. Шырма ўспамінае: „У студзені 1940 года маладзы ансамбль прыступіў да работы і ў маі ўжо выехаў на гастролі ў Маскву. Цёпла сустрэлі масквічы наш калектыў. „Праўда" 6 чэрвеня змясціла артыкул, у якім адзначала „свежасць, непасрэднасць і прыгажосць беларускай народнай творчасці" ў выкананні ансамбля. Калі на беларускую зямлю часова лягло цяжкае ярмо фашысцкай акупацыі, наш народ не сагнуўся, а адказаў непрымірымай барацьбой. Песня наша разам з калектывам ансамбля дапамагала савецкім патрыётам у іх свяшчэннай барацьбе з ворагам. У гады вайны мы пабывалі ў Сібіры, Сярэдняй Азіі, на Урале, у войсках 1-га Беларускага фронту. Усюды нас цёпла сустракалі, цёпла і развіталіся. Тысячы канцэртаў, 70 тысяч кіламетраў на калёсах, каля мільёна слухачоў — такі творчы баланс ансамбля к канцу вайны".

Гэты заслужаны ансамбль у 1950 г. быў ператвораны ў Дзяржаўны хор Беларускай ССР, а ў 1955 г. у Дзяржаўную акадэмічную капэлу БССР, якую і ўзначальваў Р. Шырма да 1970 г. Адначасова з гэтай і іншымі ангажуючымі работамі, ён увесь час не спыняе свае працы як фалькларыст-збіральнік. У яго зборах знаходзіцца звыш дзвюх тысяч беларускіх народных песень і многа іншых фальклорных твораў.

Р. Шырма — актыўны грамадскі дзеяч. З 1966 г. ён з'яўляецца старшынёй праўлення Саюза кампазітараў БССР і сакратаром праўлення Саюза кампазітараў СССР. Многа працы ўносіць як шматгадовы дэпутат Вярхоўнага Савета БССР. Яму прысвоена Дзяржаўная прэмія БССР за 1966 г. Узнагароджан Р. Шырма ордэнам Леніна, ордэнам Кастрычніцкай Рэвалюцыі і іншымі ўзнагародамі.

Мікалай Гайдук

Багаты людзьмі

(Працяг са стар. 1)

бываў у Беластоку. Мяркуючы па яго коў на Беласточчыне. Можна разлічваць заўсёды і на Соф'ю Цацэрка з Бабро̆ўнікаў, і на Любу Гаўрылюк з Беластока, і на арэшкаўскіх жанчын, і на дубяжынскія „Дубочкі", і на Плёскі, і на дзяўчатак-ліцэістак з Бельска.

І тое якраз, што ў конкурс грэміяльна ўключаецца **моладзь,** дае падставы меркаваць, што наша праца не змарнавалася, што маладым людзям не толькі не чужая беларуская песня, а наадварот — блізкая сэрцу і душы. Заваражыў усіх прысутных на конкурсе чароўны спеў бельскіх дзяўчат. Як яны выраслі! Напэўна нямала прыйшлося папрацаваць з імі Сяргею Лукашуку, але вынікі атрымаліся выдатныя. І не толькі Бельск прадстаўляла моладзь. Плёскі, Беласток, Мілейчыцы, Дубічы Царкоўныя, Збуч таксама прыслалі на сёлетні конкурс маладых.

І тут адна маленькая ўвага. Моладзь лепш выпадае ў сучасным рэпертуары. І хаця тое, што сягае яна па фальклорныя песні, факт вельмі станоўчы, не магу паўстрымацца ад таго, каб не заўважыць розніцы ў іх спеве і спеве аўтэнтычных народных спявачак.

Гэтыя **аўтэнтычныя народныя спявачкі** складаюць асобную, аўтаномную групу сярод удзельнікаў нашых песенных аглядаў (у гэтым годзе — Арэшкава, Скупава, Дабрывада, Тапаркі, Соф'я Цацэрка, Анна Стахіюк, Аляксандра Бонкард), да іх трывала далучылася мужчынская група з Дубяжына.

Менавіта, каб паслухаць гэты непаўторны спеў, прыходзяць людзі „звонку", людзі, быць можа, менш заангажаваныя, але цэнячыя аўтэнтызм беларускай песні, не напісанай вопытнымі кампазітарамі, а створанымі крыкам душы, шырам палёў, умілаваннем роднай прыроды, шматгадовым людскім вопытам і нялёгкай працай селяніна, які і ў журбоце заўсёды ўмеў пацешыць сябе іскрынкай надзеі.

Усё гэта яскрава адчуваеш, калі слухаеш, напрыклад, кабет з Арэшкава... Ёсць тая зацяжнасць песні, якая нясецца далёка, у палі, у неба, на край свету, здаецца.

Калі спявае такія ж песні моладзь, то чую, можа падсвядома, рытм біг-біту (больш рытмічна і правідлова, але менш напеўна), бачу вясковы клуб, вясковых музыкантаў (з электрычнай гітарай), чую гул трактароў на полі, адчуваю неспакойны пульс эпохі.

А чаму б ім не звярнуцца да старэйшых вясковых, „няшколеных", спявачак і не паспяваць разам з імі некалькі вечароў, каб, скажам, „прывучыцца" да іхняга аўтэнтызму?.. Бо сёння ж нанародныя песні — ужо жамчужына, і нашым найбольшым жаданнем было б, каб маладое пакаленне заакцэптавала яе і пераняло эстафету ад сваіх бацькоў!

Пару слоў аб рэпертуары. Быў свежы! А ўсё ж здараліся вельмі збітыя паўтарэнні. Паверце, будучыя ўдзельнікі, што найцудоўнейшую „Зорку Венеру" таксама можна абрыдзіць! І журы, ацэньваючы асобных удзельнікаў, прымае пад увагу не толькі тое, што песня народная і прыгожая, але перш за ўсё тое, наколькі яна свежая ў нашым конкурсе. Нам важна не толькі, каб беларускія песні спяваліся, але каб і выдабываліся, экспанаваліся, знаёмілі слухача!

Хацелася б падзякаваць удзельнікам конкурсу за тое, што ўзялі да сэрца нашы мінулагоднія ўвагі. Я гавару аб вопратцы. Амаль усе выканаўцы народных песень выглядалі так, як яно і павінна быць. І калі хтосьці не мог сабе пазволіць, напрыклад, на блузачку з мастацкай вышыўкай, дык меў прынамсі такі ж хвартушок. Ды, зрэшты, нават квяцістыя паркалёвыя ці фланелевыя блузкі былі пашыты на народны лад і стваралі непаўторнае ўражанне аўтэнтызму.

Ада Чэчуга

Фота К. Свідэрскага

Аўтарскі вечар Віктара Шведа

9 лютага ў варшаўскім клубе БГКТ аматары паэтычнай творчасці Віктара Шведа мелі магчымасць пазнаёміцца з яго новымі, яшчэ не апублікаванымі вершамі „Хацелася б многа сказаць", „Дарожны арнамент", „Прыстанак Мора", „Гарадскі асфальт" і некалькімі вершамі для дзяцей.

У сардэчнай размове, якая вялася пасля прачытання аўтарам гэтых вершаў, амаль усе ўдзельнікі сустрэчы, выказваючы свае цёплыя адносіны да паэзіі Шведа, задумваліся над прычынамі смутку, так характэрнага для „дарослых" вершаў паэта. Сімвалам тут можа быць і стары вяз, уступаючы месца электрычным правадам, бо ім ён перашкаджае; і конь, што адступае перад трактарам; і векавая хата пад саламянай страхой, на змену якой прыходзіць мураваны дом з каналізацыяй.

Смутак гэты, як гаварыў сам аўтар, ніколі не азначаў для яго спробы паўстрымання адбываючыхся цывілізацыйна-тэхнічных змен на вёсцы, неабходных і патрэбных, а быў толькі праявай меланхоліі і настальгіі ў сувязі з адышоўшым раз назаўсёды дзяцінствам і ўсім тым, што было з ім звязана.

— Ці ў паэзіі В. Шведа ёсць штосьці большае, чым інфармацыя, апісанне, пададзенае ў рыфмаванай форме, і ці не лепш было б, каб аўтар перакінуўся на прозу? — паставіла пытанне Вера Бярылка.

Думаю, што нанесла б гэта вялікую шкоду беларускай паэзіі Беласточчыны. Ды і сам аўтар падкрэсліў сваю непарыўную сувязь з паэтычным варштатам, дазваляючым яму найлепш выказаць свае адчуванні (зрэшты, дзве яго спробы пісання прозай не былі прыняты занадта аптымістычна).

Мне здаецца, што для такога паэта і грамадскага дзеяча, як Віктар Швед, лірычныя паэзіі з'яўляюцца не толькі сродкам перадачы асабістых перажыванняў, але і інструментам, інтэгруючым беларускае асяроддзе ў Польшчы.

Міхал Занчэўскі

Выступае В. Швед. *Фота С. Грыгарчука.*

Беларуская літаратура — Аляксандар Баршчэўскі

НАШАНІЎСКАЯ ПАРА

МАКСІМ ГАРЭЦКІ — ЧАСТКА XII

„Красаваў язмін". Апавяданне канчаецца наступным фрагментам:

„Прайшло нямала часу. На іншым жыццёвым шляху апынуўся я. Многа розных іншых людзей спаткаў, а й дагэтуль, ад пары да пары з'яўляецца прада мною квола-даражэнькі абраз невялічкай чарнавокай жыдовачкі з сумным поглядам у чорных глыбокіх вочках.

— Муся, Муся...

І так і чую тады той п'янавата-мляўкі пах красуючага язміну.

„Што й к чаму, што й к чаму". — ташную ў гэткі час, бо не маю аніякага ж адказу..."

„Красаваў язмін" — гэта эцюд, прысвечаны мінуламу пачуццю кахання. Зрэшты, ці кахання? Можа толькі таму, што ў спрыяючых умовах магло перарасці ў пачуццё кахання. Аднак усё склалася па-другому, бо так хацеў лёс, і напэўна кожны дарослы чалавек мог бы знайсці ў сваіх юначых гадах здарэнне, падобнае таму, якое апісаў Гарэцкі ў сваёй імпрэсіі „Красаваў язмін".

Прадстаўлена ў ім вельмі простая і тыповая сітуацыя. Малады хлопец ідзе разам з яшчэ малодшай яўрэйкай. На свеце пара кахання — вясна, абеленая язмінам. Маладыя сядаюць на лаўцы, і тут пачынаецца „драма". Дзяўчына чакае ад хлопца актыўнасці, абдымкаў, пацалункаў. Хлопец, хаця і ведае, як павінен сябе весці, аднак паступае зусім інакш, чым трэба. Ён пасіўны, пасля раптоўна сціскае дзяўчыну, зноў бяздзейнічае. Юнак поўнасцю ўсведамляе неўласцівасць сваіх паводзін і таму ў думках не шкадуе сабе найвастрэйшых слоў:

„Я сядзеў, як пень, і лаяў у думках сябе калодаю, дурнем, сажалкавым гнётам..."

„Ну й ламіна ж я", стыдзіў сам сябе і чуў, як пабегла кроў у галаву; зачырванеўся, і добра, што хоць ноч, дык не відаць".

Усе спосабы і прыёмы дзяўчыны з мэтай актывізаваць хлопца не далі ніякага выніку. Маладыя разыходзяцца і дамаўляюцца сустрэцца на другі дзень. Адно дзяўчына не паяўляецца на ўмоўленым месцы.

Праходзіць некалькі дзён, і хлопец даведваецца, што Муся выехала ў Вільню і там памерла. Такая развязка з'яўляецца нечаканасцю, нічым у апавяданні не ўматываванай і неапраўданай. Чым кіраваўся аўтар, даючы твору такое заканчэнне? Хацеў быць у згодзе з сапраўдным здарэннем? Стараўся ўвесці ў твор элемент незвычайнасці? Праявілася ў гэтым мастацкая няспеласць аўтара? Цяжка сказаць. Так ці інакш, заканчэнне не толькі выразна выламваецца з асноўнага струменя зместу апавядання, але і пярэчыць яму. Трагічнае заканчэнне выразна пярэчыць таксама пагоднаму настрою ўсяго твора, яго лірычна-іранічнаму клімату.

Да найцікавейшых у апавяданні трэба аднесці апісанне паводзін маладых людзей у часе інтымнай сустрэчы. У гэтых сцэнах бачым многа праўдзівага і цікавага. Дзякуючы гэтым сцэнам твор становіцца прывабным эцюдам чалавечай сарамлівасці. Няўменне сябе весці, нясмеласць маладога хлопца мае ў сабе многа прыгажосці.

Апрача асноўнага, ужо прадстаўленага намі, матыву апавядання выступае ў ім матыў другарадны. Другарадны па сваіх памерах, але надзвычай важны па сваёй істоце. У творы гаворыцца аб вялікім імкненні Мусі да таго, каб „па сканчэнні гімназіі мець у вёсцы сваю школку і вучыць сялянскіх дзетак". Аднак Муся моцна сумняваецца, ці гэта ёй удасца з тае прычыны, што яна яўрэйка. І вось гэты момант чорным ценем кладзецца на мінулае. Прыпамінае нам старыя царскія часы, калі на людзей у залежнасці ад іх нацыянальнага паходжання, былі наложаны розныя абмежаванні і рэпрэсіі. Зразумела, што абмежаванні датычылі не толькі яўрэяў. На працягу некалькіх стагоддзяў падлягалі ім і беларусы.

У Лядах жыве цар-баба. Не злазячы з печы, кіруе яна мужам і гаспадаркай. Але кіраванне на адлегласць не павышае ўзроўню гаспадаркі. Заморааны муж ужо ледзь дрыпае, а дарослыя дзеткі яшчэ не прывыклі працаваць беленькімі ручкамі. Хто ім дапаможа?

Е. С.

Размова аб найважнейшым

Пастановы VI Пленума стаяць у цэнтры ўвагі дзейнасці партыйных інстанцый і арганізацый. 2,5 тысяч чалавек на Беласточчыне брала ўдзел у семінарах, прысвечаных VI пленуму ЦК ПАРП.

Ва ўсіх гмінах адбыліся супольныя пленарныя пасяджэнні камітэтаў ПАРП і ЗСЛ з удзелам шырокага грамадскага актыву. Вельмі цікава праходзілі сходы на вёсках і ў тых установах, якія маюць дачыненне да сельскагаспадарчай вытворчасці. Асновай дыскусіі быў ліст I сакратара ЦК ПАРП тав. Эдварда Герка, накіраваны да сялян нашай краіны. Як вядома, закранае ён найважнейшыя справы сельскагаспадарчай палітыкі і задачы сельскай гаспадаркі ў бягучым годзе. Падчас абмяркоўкі гэтага лісту сяляне дыскутавалі над магчымасцямі інтэнсіфікацыі сельскагаспадарчай вытворчасці дзякуючы выкарыстанню існуючых рэзерваў.

Гэтымі рэзервамі ў гміне Орля з'яўляюцца: рацыянальнае выкарыстанне сенажацяў, якіх налічваецца там 2 333 га, лепшае выкарыстанне вясковых паш (іх у гміне 1999 га). У бягучым годзе будуць зроблены намаганні, каб сабраць сена з трох пакосаў на 1800 га, што значна павялічыць кармавую базу для жывёлагадоўлі. Сёння ў гміне Орля налічваецца больш 20 спецыялізаваных гаспадарак і больш 100 гаспадарак, якія ў хуткім часе будуць спаўняць умовы спецыялізаваных гаспадарак.

У Боцькаўскай гміне, як сцвярджае першы сакратар ГК ПАРП Віталі Ляўчук, на сходах у СКР, ГС, ветэрынарнай лячэбніцы, сельскагаспадарчай службе, спулдзельчым банку і інш. многа гаварылася аб тым, што неабходна большая ўвага да ўсіх сялянскіх спраў, неабходны вышэйшы ўзровень паслуг і іх тэрміновасць, а таксама „фаховая" парада — усё гэта будзе спрыяць значнаму павелічэнню сельскагаспадарчай прадукцыі. А на шматлікіх вясковых сходах у гэтай гміне сяляне шмат гаварылі аб недастатковым асартыменце мінеральных угнаенняў і недахопе заменных частак для сельскагаспадарчых машын.

Ліст таварыша Герка да сялян Польшчы выклікаў вялікае зацікаўленне не толькі членаў партыі, але і беспартыйных у гміне Сямяцічы. Там на сходах дыскусія канцэнтравалася на пытаннях адбудовы пагалоўя жывёлы, рацыянальнага выкарыстання кармоў, дапамогі сельскагаспадарчай службы ў забеспячэнні гадаўлянага матэрыялу, лепшага гаспадарання на дзяржаўным фондзе зямлі, большай тэхнізацыі вёсак, паляпшэння дарог і г.д. У Баціках Бліжэйшых былі закрануты таксама справы культуры і пабудовы святліцы, якую плануюць жыхары вёскі будаваць гаспадарчым спосабам.

У адказ на ліст таварыша Герка, члены прадукцыйнай спулдзельні ў Старым Корніне яшчэ актыўней працуюць над тым, каб як мага хутчэй пабудаваць свінарнік для адкорму свіней на 1200 месц. Плануецца, што будзе ён аддадзены ў канцы красавіка бягучага года. У далейшым прадбачана будова яшчэ двух такіх свінарнікаў.

Гурток вясковых гаспадынь у Чыжыках, што ў Гайнаўскай гміне, абавязаўся пабольшыць стада дойных кароў на 36 штук і на столькі ж маладняка.

На ўсіх вышэй адзначаных сходах, якія, як правіла, адбываліся па ініцыятыве партыйных арганізацый, сяляне ў сваіх выказваннях адабралі намеры ўтварэння эмерытальнага фонду для сялян. А тое, што велічыня пенсіі будзе залежаць ад ўзроўню сельскагаспадарчай вытворчасці, будзе вялікім штуршком для развіцця прадукцыі і ўтрымання адплыву моладзі з вёсак.

Міхась Хмялеўскі

Мала, але цікава

ДЗЯКУЙ РАКАВІНКАМ!

У барацьбе за чысціню марской вады чалавецтва не адзінокае, вялікая заслуга ў гэтай справе губак і ракавінак.

Прапускаючы ваду праз сваё цела, яны вызваляюць яе ад узважаных часцінак, якія ідуць у асадак і ўтвараюць глей. Звычайная мідыя фільтруе за гадзіну 3,5 літра вады.

Пад імем Кастуся Каліноўскага

У студзені ў Гайнаўскім беларускім ліцэі адбылася вельмі важная падзея. Гарцэрскаму племені школы было прысвоена імя Кастуся Каліноўскага — беларускага дзеяча за сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне, кіраўніка студзеньскага паўстання на Беларусі і Літве.

Ужо многа дзён да гэтага ўсе вучні жылі думкамі аб будучай урачыстасці. Хлопцы захацелі прыдаць ёй сапраўдны гарцэрскі настрой і зрабілі штучны гарцэрскі касцёр. Пад вечар запрошаныя госці, дырэктар, настаўнікі школы і вучні сабраліся ў гімнастычнай зале.

Заклічка пачалася. Начальнікі васьмі гарцэрскіх дружын рапартавалі каменданту племені — гарцмайстру Аляксею Харкевічу, які ў сваю чаргу рапартаваў намесніку каменданта гуфца Уладзіславу Невядомскаму. Пасля гэтага калона сцяганосцаў унесла ў залу сцяг, і ўсе дружна заспявалі гарцэрскі гімн. Потым выступіў камендант племені. Ён коратка напомніў пра жыццё і дзейнасць Кастуся Каліноўскага.

І цяпер наступіў найбольш важны момант, а іменна — прызнанне імя Кастуся Каліноўскага гарцэрскаму племені беларускага ліцэя ў Гайнаўцы. Гарцмайстар У. Невядомскі прачытаў акт урачыстага прызнання імя загадам каменданта гуфца ў Гайнаўцы.

У такой урачыстай хвіліне да ўсіх сабраных узрушанымі словамі прамовіў дырэктар. Ён асабліва падкрэсліў важнасць гэтай падзеі ў жыцці школы. Апрача гэтага бадай найцікавейшым момантам была клятва будучых інструктараў нашай школы, сярод якіх апынуліся адны выдатнікі ў вучобе. Яны кляліся на вернасць ідэям К. Каліноўскага, кляліся акружаць глыбокай пашанай і ажыццяўляць яго ідэі, захаваць вернасць ідэалам патрыятызму, інтэрнацыяналізму і сацыялістычнага гуманізму. Яны кляліся таксама старанна выконваць свае абавязкі ў школе і племені, а ў будучыні выкарыстаць здабытыя веды для дабра нашай сацыялістычнай айчыны — Народнай Польшчы. Інструктарскае абавязацельства ад 14 вучаніц і вучняў прыняў госць белліцэя У. Невядомскі.

Потым калона сцяганосцаў вывела сцяг і пачалося відовішча, тэматычна звязанае з прызнаннем імя гарцэрскаму племені. Былі тут вершы аб К. Каліноўскім, цікавыя апавяданні аб цяжкім яго жыцці, а таксама гарцэрскія песні. Урачыстасць закончылася гарцэрскім гімнам.

Відаць было, што вучні старанна падрыхтаваліся да гэтай урачыстасці. Яны

стараліся паказацца з як найлепшага боку, і ім гэта ўдалося. Вялікая заслуга ў гэтым нашых настаўнікаў, якія ад шчырага сэрца памагалі сваім выхаванкам арганізаваць урачыстасць і падрыхтаваць відовішча.

Урачыстае прызнанне гарцэрскаму племені Гайнаўскага белліцэя імя К. Каліноўскага будзе назаўсёды запісана на старонках гісторыі школы.

Ніна Калішук,
вучаніца II кл.
Беларускага ліцэя ў Гайнаўцы

Фота школьнага фатаграфічнага клуба

(Працяг са стар. 1)

— Вы, Максіме, у сусветнай палітыцы, здаецца, не разбіраецеся. Вось мы будуем фабрыкі, дамы, стараемся, каб быў вышэйшы ўраджай з аднаго гектара... А спецыялісты з пакту НАТО фаварызуюць палітыку агрэсіі, асабліва ў апошні час раздзьмухалі яны гонку ўзбраенняў. Пад апекай НАТО працуе зараз 400 навукова-даследчых установаў, якія шукаюць усё болей дасканалых спосабаў для масавага знішчэння... І таму мы павінны быць гатовы на найгоршае. У нас ёсць армія, нашы сілы аб'яднаны ў рамках Варшаўскага дагавора і міру ў імперыялістаў мы прасіць не станем, мы яго самі адстаім. Аднак кожны грамадзянін, кожны жыхар у вёсцы і ў горадзе павінен ведаць, што мае рабіць, калі здарыцца найгоршае. Дзеля гэтага ў нас арганізавана сістэма **цывільнай абароны.** У ваяводстве ўзначальвае яе ваявода. На заводах і прадпрыемствах дзейнічаюць завадскія атрады цывільнай абароны. Такія ж атрады і дружыны пакліканы ў гмінах і вёсках.

Нядаўна, кажа начальнік, адбылася ў Беластоку спецыяльная нарада, прысвечаная гэтым справам. Ой, і дасталася ж некаторым начальнікам гмін за нядбайнасць у справах цывільнай абароны. Адзін такі палкоўнік, відаць вопытны і заслужаны, бо з многімі ордэнамі, асабліва граміў начальнікаў з Кузніцы, Міхалова, Нарвы, станцыі Нурэц і з некаторых іншых гмін за неахайныя адносіны да прылад і прыбораў для цывільнай абароны, за недастатковае выкарыстанне грашовых сродкаў, прызначаных на абучэнне ўдзельнікаў атрадаў цывільнай абароны...

Начальнік яшчэ доўга паясняў мне ўсё гэта. Між іншым, даведаўся я, што гэты ж палкоўнік пахваліў Мілейчыцкую, Кляшчэлеўскую і Васількоўскую гміны. Цяпер я ўжо ведаў, адкуль у нашай вёсцы ўспыхнула гэтая марсіянская вайна. Проста наш начальнік рашыў і ў гэтай галіне падцягнуцца да найлепшых. І я гатоў яму ў гэтым памагчы, бо давялося ў жыцці маім пораху панюхаць і другім гэтай бяды не жадаю.

Толькі навошта гэтыя марсіянцы, трасца ім у бок, маю бабу перапалохалі і цэбрык малака змарнавалі?

З пашанай
Максім Нурэцкі

(Працяг са стар. 3)

Паэтычны плён „Белавежы"

паэтамі літстаронкі „Белавежа". Калі паэты з-пад „зоркі аўтэнтызму" для свайго літаратурнага руху стварылі тэарэтычную базу, то „белавежцы" стваралі літаратурны клімат з творчасці, не сціснутай ніякімі рыгарыстычнымі рамамі.

Год 1976 быў годам надта ж плённым. даў шэсць дэбютаў: Агнія, Я. Брацкі, Ваву, В. Квапіш, Х. Саўко і Б. Смыла. Гэтая колькасць сведчыць аб моцных карэннях літаб'яднання, здольных выпускаць свежыя парасткі, якія ўзбагачаюць такую цікавую з'яву ў нашай літаратуры. Частку дэбютаў, праўда, можна было б часова апозніць, але зноў другая частка ўжо першым творам паказала сваю спеласць, між іншым, В. Квапіш, Б. Смыла.

Вершы „белавежцаў" нясуць у сабе вялікую філасофскую паклажу. Вось хаця б у творчасці Міхася Шаховіча. Праяўляецца гэта ў пытаннях экзістэнцыяльнага характару пра сэнс жыцця, павароты, памяць. Аўтар „Малітвы", „...калі даваць" ці „...вярталіся і ўсё не так" стараецца, паслугоўваючыся як мага простымі экспрэсійнымі сродкамі, часта адкінутымі да складу рэквізітаў, паказаць не толькі сваё псіхічнае нутро, але і непакой іншых. Даволі часта паяўляецца матыў няспоўненага кахання, падманутай надзеі. Не, гэта не толькі песімістычнае ўспрыняццё рэальнасці. Назіраецца таксама выразна аптымізм будовы ў сутыкненні з „новым". Адгэтуль часамі сентыментальныя творы канчаюцца грубым выклікам. Творчасць Міхася Шаховіча найбольш выразна акрэслівае напрамкі, у якіх хвалюецца творчасць „белавежцаў".

Другой цікавай з'явай з'яўляецца творчасць Зосі Сачко, якая тэматыку да сваіх твораў чэрпае часта з багатых фальклорных крыніц, што з'яўляюцца састаўной часткай вясковай культуры. Адсюль у творчасці выразна зазначаецца казачнасць, але казачнасць у рэаліях беларускай вёскі. Часта вершы Зосі Сачко трапічаць з фальклорам, з яго рознымі відамі і галінамі. Але гэта толькі адна з працэдур, вядучых да спалучэння фальклорных элементаў з уласнай паэтычнай канцэпцыяй. Гэтыя спалучэнні даюць нам паэтычны вобраз, поўны дынамікі, ствараючы часамі яшчэ адну магічную формулу. Варта ўвагі творчасць Ірэны Баравік. Яе творы найлепш адлюстроўваюць так званую „жаночую творчасць", праяўляючыся ў аналізе ўнутраных станаў. Новыя вершы Ірэны Баравік паказваюць нам нутро чалавека, зламанага хваробай. Адгэтуль даволі часта ў творах паяўляецца сімвалічная бель, тым самым вершы гэтыя як бы прыцішаны запісам вялікага болю.

Вершы Надзеі Артымовіч падымаюць адвечную праблему жыцця і смерці. Іх экспрэсія заключаецца ў паўтарэнні асноўных пытанняў. Паказванне свайго героя як чалавека, загубленага ў моры людскіх спраў („калі загіне сон", „папялішча") ставіць паэтэсу ў плыні катастрафізму.

У сваіх разважаннях абмінаю паэтычную творчасць паэтаў, якія творча поўнасцю даспелі і здабылі пазіцыю ў літаратурным жыцці. Гэта Алесь Барскі, Яша Бурш, Янка Чыквін, Сакрат Яновіч. Абмінаю таксама творчасць надта багатую, але радзей паяўляючуюся на літстаронцы. Гэта празаічная творчасць Мікалая Гайдука. Не адвёў таксама месца і многім іншым паэтам, выходзячы з таго пункту, што час з'яўляецца найлепшай праверкай розных літаратурных з'яў. Хацеў паказаць толькі тых, якія знаходзяцца найбліжэй самастойнасці. Многія, здабыўшы самастойнасць, выйшлі з рамак літаб'яднання, але сувязей з групай не парвалі. Далей апякуюцца маладымі дэбютантамі, дзелячыся з імі сваім творчым вопытам. За некалькі гадоў іншыя здабудуць сваю ўласную пазіцыю, увойдуць новыя. Час найдакладней пакажа, якім эвалюцыям, у значэнні мерытарычным, пакараецца літаратурная лінія найстарэйшай у краіне літаратурнай групы.

Янка Леанчук

IRENA JAROCKA

ФОТА ПА ЗАКАЗУ

Заказвалі:
Эва Красоўская з Беластока, Люцына Кардзюкевіч са Стрыкоў, Люся і Малгося.

С нілася мне поўная фура бульбы. Фура была шырокая, быццам прычэп. Кіраваў гэтай фурай мой цесць, а я і мая сяброўка з працы, ды яшчэ нейкія асобы сядзелі на фуры, на гэтай бульбе. Прыехалі мы да цесця і высыпалі гэту бульбу ў клуні наверх, на сена, збожжа, салому, што знаходзіліся ў клуні. Калі мы прыехалі, цесць адчуў сябе вельмі дрэнна, і я пачала шукаць цёшчу. Думаю, яна яго паратуе, дасць яму ўкол. Мая сяброўка мела прэтэнзіі да цесця, што ён не заплаціў за бульбу. А я кажу: не бойся, не думай, што мая цёшча такая нездагадлівая. Напэўна штосьці табе дасць. Ну і ўжо як бы ўсе параз'язджаліся дамоў, толькі я яшчэ засталася. І ўжо збіраюся ад'язджаць дамоў і задумалася, чым ехаць — самаходам, ці поездам, але выбрала поезд. Але не выходжу з хаты, чакаю, што мне цёшча нешта дасць, бо казала, што былі дочкі, то яна ім дала каўбас і іншага мяса. А я думаю, каб мне хоць сыр дала, бо ляжаць два гатовыя, і на трэці тварог ляжыць. Яна

ВЕР-НЕ ВЕР

однак не дала мне нічога. Мне было крыўдна. Прачнулася я з нейкім горкім пачуццём.

Сыновая

Дарагая сыновая! Нічога дзіўнага, што пасля гэтага сну можна было прачнуцца з горкім пачуццём: і цесць жа адчуў сябе вельмі дрэнна, і ад цёшчы ты нічога не дачакалася! Было крыўдна. Але ці сон гэты быў дрэнны? Цяжка сказаць адназначна. Ясна, што з нейкай нявэўнай справы ты атрымаеш прыбытак (снілася табе поўная фурманка бульбы). А пацвярджае гэта і тое, што вы высыпалі тую бульбу на сена і збожжа. Рэшта, бадай, была б рэмінісцэнцыяй з жыцця, бо бачыла ты само жыццё, як на далоні. Але быў у тваім сне сыр, які ты бачыла вельмі выразна — два былі ўжо падрыхтаваныя, а на трэці быў падрыхтаваны тварог. А сыр абазначае няўдачу ў каханні, горкае расчараванне. Можа, аднак, гэтае расчараванне цябе абміне — цёшча ж табе гэтага сыра не дала...

Астрон

С СЯРДЭЧНЫЯ ТАЙНЫ

Дарагое Сэрцайка, я ўжо не маладзенькая, мне 26 гадоў, але яшчэ не замужняя. Кахаю разведзенага, яму ўжо больш трыццаці. Толькі што выпіць любіць часценька. Але кажа, гэта таму, што нежанаты, калегі правакуюць. А як ажэніцца, дык і гарэлку і калег пакіне. Бацька на мяне сварыцца, што я з ім хаджу, але я ім не сказала, што я цяжарная. Міша, мой нарачоны, гаворыць, што няма чаго цягнуць далей, вяселле трэба арганізаваць. Я разгубілася, не ведаю, што рабіць. Ужо думала перарваць цяжарнасць, але ж ты, Сэрцайка, калісьці ўжо пісала, што небяспечна першую цяжарнасць перарываць, бо дзяцей ужо болей можа не быць... Незамужняй радзіць таксама сорам. Але і выходзіць замуж крыху баюся, бо ці напэўна Міша перастане піць? Галава лопае ад думак, і вырашыць сама не магу, дык прашу цябе, Сэрцайка, памажы як найхутчэй!

Тося з Бельшчыны

Тося! Каб не гэтая цяжарнасць, рада была б простая — не спяшацца з замужжам. Бо ведаеш, абцанкі-цацанкі, а невядома, ці часам не гарэлка яго і з першай жонкай развяла. Але тут справа іншая, тут ты не адна. Перарваць цяжарнасць, дык паўтараць не буду — ужо ведаеш, чым пагражае. Выйсці замуж за п'яніцу — катарга табе і дзіцяці. Лепш ужо нарадзіць няшлюбнае дзіця і адной яго выхоўваць, а, думаю, і бацькі дапамогуць. Толькі скажы ім аб усім. Хоць пакрычаць, але не ворагі яны табе. А перад Міхасём, наглядзячы на ўсё, пастаў справу цвёрда, хай вырашае адразу: гарэлка або сям'я.

Сэрцайка

Куток практычных ведаў

БЛІЖЭЙ ЛЕТА

Ці не заўважылі вы, што ў апошні час усё быццам адмянілася. Зіма пацяплела, і рэдка якой зімою здарыцца сапраўдны і доўгатрывалы мароз; лета ж пахаладала, і якраз тады, калі спадзяешся найбольшага цяпла (асабліва ў ліпені — жніўні) можа пахаладаць.

У гэтай сітуацыі лёгкі касцюмчык на лета становіцца рэччу проста неабходнай у гардэробе кожнай жанчыны.

Гляньце на нашы здымкі. Матэрыял на касцюмчыках вельмі модны. Сёння ў ходзе якраз матэрыял з нейкай фактурай, ва ўзорчыкі, у пепіта (дробную клетачку).

Спадніачка можа быць прамая або крыху расшыраная ўнізе. Жакецікі тут не надта доўгія, прамыя.

Пры адным касцюме вельмі прыемная белая блузачка з цікавым каўнярoм з фальбанкай, такой жа фальбанкай закончаны яе рукавы. Жакецік другога касцюма закончан спераду тым жа матэрыялам, з якога зроблена блузка.

Сяброўка

Кансультацыя ЮРЫСТА

ПЫТАННЕ: Т. купіў сялібу з жылым домам і гаспадарчымі будынкамі. Будынкі займае Я. на аснове ўмовы арэнды з папярэднім уласнікам сялібы. Умова была заключана на пяць год і сканчыцца ў канцы 1978 года. Фактычна Я. пражывае на гэтай сялібе 25 год і плаціць уласніку, які знаходзіцца на заходніх землях, па 1000 зл. у год. Т. хоча сам заняць сялібу, а пакуль на ёй жыве Я., павысіць арэндную плату да 500 зл. у месяц. Ці патрабаванні яго згодны з законам і ці мае ў гэтым прыкладзе значэнне даўнасць?

АДКАЗ: Пры ўмове арэнды даўнасць не мае значэння, г.зн. можна арандаваць нават 30 год, а ўласнасці з-за даўнасці не набудзеш. Таму і ў нашым прыкладзе Я. не набыў уласнасць з-за даўнасці. Важным з'яўляецца тое, што Я. карыстаецца з сялібы на аснове ўмовы арэнды на пяць год. Гэта ўмова абавязвае таксама Т., які купіў сялібу. Таму да канца абавязвання гэтай умовы, г.зн. да канца 1978 года Т. не можа патрабаваць прымусовага выяснення Я. Калі гэта ўмова ўстанавіла арэндную плату велічынёю 1000 зл. у год, то Т. не можа змяніць яе і ў гэтай частцы і не мае права патрабаваць вышэйшай арэнднай платы. Зразумела, што калі б умова арэнды, хаця і была б заключана на пяць год, прадбачыла магчымасць ранейшага яе дэнансавання, Т. мог бы выкарыстаць гэта таксама, як і ўласнік, які гэты дагавор заключыў.

ЛЯВОН БРУЦЯН, ВІКТАР САМАРЫН
У ЧУЖЫМ МУНДЗІРЫ

— Стой, Фелікс, бачыш — яны!

Сябры хутка павярнулі за вугал, каб перачакаць, пакуль эсэсаўцы пройдуць. Але эсэсаўцы паводзілі сябе вельмі дзіўна. Іх было трое. Яны стаялі ля нейкага сметніку і трывожна азіраліся навокал, быццам самі да некага хаваліся. Ды і выгляд у іх быў незвычайны — брудныя, пакамечаныя шынялі; адзін з іх трымаў у руцэ гранату. Чым больш сябры назіралі за эсэсаўцамі, тым больш здзіўляліся. Вось высокі эсэсавец палез пад кучу шчабёнкі і цэглы і штосьці сказаў. З зямлі з'явілася галава ў касцы.

— Слухай, Данш! А гэта ж рускія, забі мяне пярун! — ледзь не з захапленнем сказаў Фелікс.

— Пойдзем, сябар, — Іаган, нагнуўшыся, сціснуў пляцо прыяцеля, — пойдзем ад граху!

Але Фелікса ўжо нельга было спыніць.

— Эй, — крыкнуў ён. — Геносэ, давай сюды!

У адно імгненне эсэсаўцы павярнуліся на голас і ўскінулі аўтаматы. Аднак не выстралілі. Іх, напэўна, здзівіла, што перад імі былі два інваліды. Адзін з эсэсаўцаў апусціў аўтамат і накіраваўся да Фелікса і Іагана. Потым паглядзеў на Фелікса. Працягнуў шырокую далонь, сказаў па-руску:

— Добры дзень, таварышы!

А потым па-нямецку з невялікім акцэнтам:

— Вы павінны нам дапамагчы. Трэба хутчэй закончыць гэту бойню. Вось бачыце, давялося пераапрануцца ў форму гэтых выродкаў — эсэсаўцаў; каб дапамагчы і вам, немцам, пазбавіцца ад іх...

Сказаў усё гэта ён так, быццам быў старым знаёмым Іагана і Фелікса. І ніхто апраўдваўся, што апрануў форму, у якой адразу яго цяжка пазнаць.

— Што мы павінны зрабіць, геносэ? — спытаў Фелікс.

— А нічога. Толькі праводзіце нас да штаба паасцярожней. Можа, удасца яшчэ выратаваць горад ад разбурэння.

Іаган не паспеў сказаць і слова, а Фелікс ужо штурхнуў сваю каляску.

— Пойдзем.

* * *

— ...Я „Сільва"! Я „Сільва"! Дакладваю. Група заняла зручную пазіцыю побач са штабам камандуючага абаронай горада. Прыняў рашэнне атакаваць штаб. Прашу згоды.

* * *

— „Другі" выклікае „Сільву"! „Другі" выклікае „Сільву". Згодзен. Атаку пачаць роўна ў дванаццаць нуль-нуль. Звяраю гадзіннік. У мяне адзінаццаць дваццаць сем. У мяне адзінаццаць дваццаць сем.

„У стаўку. Абаронныя парадкі дывізіі „Ахова фюрэра" прарваны пераўзыходзячымі сіламі праціўніка. Дывізія адступае, несучы цяжкія страты. Змяніць ход дзеянняў не бачу магчымасці, бо рускія дыверсанты захапілі штаб генерала Бранца. Начальнік штаба 2-й дывізіі „СС" палкоўнік Ф. Клюкер".

* * *

Пеленгатар павольна рухаўся па акуратных, быццам намаляваных вуліцах Ноен-Кліччке. Любке злосна барабаніў пальцамі па скрыні, ад якой шоў брынклівы гул. Яму было ад чаго нервавацца. Загадана на працягу гадзіны запеленгаваць і абясшкодзіць рускага радыста.

Даўно ўжо намеснік начальніка аднаго з аддзелаў берлінскага гестапа Франц Любке не займаўся такімі глупствамі, занадта многа гонару для нейкага парашутыста, каб яго ліквідацыяй займаўся сам Франц Любке. Але цяпер — цяпер іншая справа. Рускія на адлегласці дзвюх гадзін язды ад Эльбы, ад саюзнікаў. Берлін пераможан. Цяпер усё могуць вырашыць лічаныя дні, магчыма, нават гадзіны. Калі Германія паспее — у яе будзе вялікая зброя, і яна знішчыць савецкія арміі,ператворыць у пустыню гэту праклятую Расію з яе маразамі, з яе Сталінградам.

Любке даўно чуў у імперскім упраўленні аб тым, што фюрэр даў заданне вучоным стварыць для рэйха атамную бомбу. Чуў ён і аб тым, што работы гэтыя ўжо блізкія да завяршэння. А цяпер ён сам, Любке, мае дачыненне да гэтага гістарычнага моманту. Усё, усё — у пустыню! Але для гэтага трэба затрымаць рускіх, затрымаць яшчэ крыху.

У якім доме засеў гэты радыст? Адкуль шле ён свае пазыўныя, накіроўваючы рускія танкі да правага берага Эльбы, сюды, дзе ідзе мантаж вялікай зброі Германіі?

(Працяг будзе)

ТРЫБУНА чытачоў

КАРЭСПАНДЭНТЫ АБ САБЕ

„Ніва" — мой сябар

З „Нівай" першы раз я сустрэлася ў пачатковай школе ў Зубаве на ўроках беларускай мовы. Але тады мяне яшчэ больш цікавіла „Зорка", чым „Ніва". Вельмі любіла я чытаць па-беларуску. Настаўніца беларускай мовы навучыла мяне сваю мову любіць і шанаваць. Тады ўпершыню я і напісала некалькі артыкулаў у „Зорку".

У сярэдняй школе (а вучуся я ў Бельскім беларускім ліцэі) на ўроках беларускай мовы, якія ў маім класе вядзе пані Зіна Красоўская, я яшчэ больш наблізілася да роднай мовы. Стала яе яшчэ больш любіць. Цяпер кожнага нумара „Нівы" я чакаю з нецярплівасцю. І ў газеце сваёй знаходжу і гумар, і песню, і парады, і весткі з розных ваколіц. „Ніва" стала маім пастаянным сябрам. За гады маёй навукі ў ліцэі я напісала няшмат артыкулаў, але думаю цяпер пісаць у „Ніву" больш сістэматычна.

Вельмі ўдзячна рэдакцыі за запрашэнне на з'езд карэспандэнтаў. Мне падабаецца быць на з'ездзе. Там сустракаемся мы ўсе, як даўнія знаёмыя, як адна вялікая сям'я. Знаёмімся з карэспандэнтамі — нашымі сябрамі, якіх дагэтуль ведалі толькі па прозвішчу ці па псеўданімах.

Людзі, якія працуюць у рэдакцыі „Нівы", вельмі сімпатычныя, яны стараюцца дапамагчы ў клопатах, запрашаюць да сябе ў рэдакцыю. Вельмі паважаюць яны карэспандэнтаў, заахвочваюць да далейшага супрацоўніцтва, а ў час з'езду ствараюць прыемную атмасферу.

Маё супрацоўніцтва з „Нівай" будзе прадаўжацца і ўсё больш развівацца.

Яўгенія Манаховіч,
Бельскі беларускі ліцэй

Гісторыя Нараўкі

Многа пішам аб розных справах нашага жыцця. Бываюць справы больш і менш цікавыя. Варта часам, аднак, вярнуцца ў гісторыю і напомніць насельніцтву яго мінулае. Вось гісторыя Нараўкі. Быў гэта горад, цяпер вёска. Ляжыць яна над рэчкай з той жа самай назвай, у 20 кіламетрах на паўночны ўсход ад Гайнаўкі. Зародкам было пасяленне рудніка Тамаша Выдры, заснаванае ў 1639 годзе на ўскраіне Белавежскай пушчы.

З году ў год пасяленне развівалася. У 1777 годзе Станіслаў Аўгуст паставіў тут касцёл. У 1794 годзе Нараўка мела царкву і касцёл. Калі прыйшоў трэці падзел Польшчы, Нараўка апынулася пад Расіяй.

У пачатку XIX стагоддзя Расія ўстанавіла тут горад. У 1885 годзе жыло ў Нараўцы 863 чалавекі, была царква, касцёл і сінагога. У чатырох кіламетрах на поўнач праходзіла чыгунка ў вёсцы Плянта. Колькасць жыхароў павялічвалася. Ужо ў 1921 г. было іх 1205, жылі яны ў 174 дамах. Ёсць паравы млын, шклозавод, вятрак, смалярня.

Сённяя Нараўка з'яўляецца сядзібай гмінных улад. Жыве тут 786 чалавек. Ёсць ГС і спулдзельчы банк, зборная гмінная школа, дзетсад, кіно, філіял дрэваапрацоўчай спулдзельні з Гайнаўкі, святліца.

Аляксандр Закройшчык

НАРАДЗІЎСЯ

Такім я ўжо нарадзіўся,
Каб усё крытыкаваць,
Што дзе дрэннае абачыў —
Хутчэй ў „Ніву" напісаць.
Я лічу гэта зашчытай,
Бачыць добрае і зло.
Пахваліці і паганіць,
Як заслуга для каго
Бракаробаў дзе убачыць
І аб гэтым напісаць,
Закрануў і сельску службу
Гэта праўда ўся была.
Ці дырэктар, ці кіроўнік,
Як што дрэннае рабіў,
Дай адказ хутчэй у „Ніву"
І ўсю праўду апішы.
Калі ты напішаш праўду,
Задаволіш нас усіх,
Будуць гэтым людзі рады,
А ты знімеш з сябе грэх.

М. Лук'янюк

Каб у гміне лепш радзіла

У Шудзялаве адбыўся пленум ГК ПАРП з удзелам членаў ГК ЗСЛ і кіраўнікоў сельскагаспадарчых установаў — СКР, ПГР, ГС і спулдзельчага банку.

Начальнік гміны Рыгор Чарновіч прадставіў план развіцця сельскай гаспадаркі гміны на 1977 год. У дыскусіі паказана было, што ў гміне Шудзялава многа ёсць яшчэ неапрацаванай зямлі і многа някошаных балот.

Сабраныя рашылі працаваць у тым напрамку, каб павысіць гадоўлю і прадукцыю кармоў, каб засеяць усю зямлю і касіць усе балоты. Трэба, каб аграномы даглядалі гэтага. Бо здараюцца выпадкі так званых „мёртвых душ". Гаспадар памірае, зямлі не перадаўшы нікому, і так яна далей ляжыць, запісаная на нябожчыка. Так бывае і з балотамі. Гаспадар выехаў у горад, а балота на яго запісана, і гміна не мае права нікому яго аддаць.

Трэба ведаць аб кожным кавалку зямлі і сенажаці і не дазваляць, каб яны ляжалі. Вырашана правесці падобныя сходы ва ўсіх вёсках гміны, прачытаць пісьмо Эдварда Герка да ўсіх сялян і пазнаёміць людзей з пастановамі VI пленума ЦК ПАРП.

Віт

Гэта ўжо выдаткі!

Закончылася першае паўгоддзе вучобы ў сярэдніх школах. Яго вынікі падсумаваліся і ў групе сельскагаспадарчых школ у Бельску. Найлепшымі аказаліся (у дужках сярэдняя ацэнка): Людміла Каліноўская з II класа ТРР (4,71), Пятрусь Жукоўскі з III класа ТРР (4,50), Ніна Алесюк з I класа ТРР (4,42).

Як бачым, найлепшымі аказаліся вучні тэхнікума сельскагаспадарчага рахункаводства. Найлепшыя вынікі ў класе III — 3,39, у I — 3,37 і ў IV — 3,36.

Мікалай Няцлоха

ЛЮБІЦЬ ЧЫТАЦЬ ПА-БЕЛАРУСКУ

З Пракопам Сідаруком давялося мне пазнаёміцца не так даўно. Сустрэліся мы ў клубе БГКТ у Гайнаўцы. Таварыш Сідарук у шчырай размове расказаў пра сваё жыццё. Яму ўжо 64 гады, працуе сторажам. Хутка пойдзе на заслужаны адпачынак. Жыве на дубінскай ферме каля Гайнаўкі.

З маладых год любіў чытаць. Чытае вельмі добра па-беларуску. Ад першага нумара выпісвае „Ніву" і перахоўвае яе ўсю. „Ніва" — гэта радасны госць у нашым доме", — гаворыць.

Беларускі каляндар купляе кожны год, хаця з кожным годам выглядае каляндар штораз танчэйшы. Аднак можна ў ім знайсці многа цікавага і карыснага.

(вб)

НЕ ЗАЎСЁДЫ ТАК БЫВАЕ

Трэба было мне ў Беластоку паехаць з вуліцы Перамогі на Пячуркі аўтобусам МПК нумар 12. Выбраўся а 16 гадзіне 31.I. Іду ў напрамку прыпынка. Яшчэ было каля ста метраў, бачу, пад'ехаў аўтобус. Нават не відаць нумара, а ўсё-такі я бягу. Яшчэ 50 метраў, тады бачу, што нумар 12. Думаю, добра. Але шафёр зачыніў дзверы і рушыў з месца. Я даў знак рукою, што хачу ехаць, шафёр затрымаў аўтобус, адчыніў дзверы, я ўбічкаваўся, бо цесна было, і заехаў якраз на час. Калі б заехаў на пяць мінут пазней, не застаў бы таго, хто мне быў патрэбны.

Выходзячы з аўтобуса, запытаў я прозвішча шафёра, бо хацеў за аказанае дабрадзейства пахваліць, (не толькі, каб было ў газеце пра дрэнныя ўчынкі).

А ён мне адказаў: я нічога вам добрага не зрабіў, толькі абышоўся палюдску і не трэба пісаць. Не падаў свайго прозвішча. Я толькі запісаў яго службовы нумар — 350. Калі ўсе выйшлі на канцовым прыпынку, адзін пасажыр сказаў, што яго завуць Пашко Сцяпан. І тут вось я Пашко Сцяпану хачу праз „Ніву" сказаць: сардэчнае дзякуй!

Э. Шчасновіч

Школьны карнавал

У Бельскім белліцэі карнавал штогод запісваецца вялікімі літарамі ў школьным жыцці. А больш за ўсё — ёлка і студнёўка.

У нашай школьнай гісторыі — ёлкі толькі чатыры, як чатыры гады вучобы. Мо таму ўрастаюць яны ў нашу памяць.

Мне вельмі хочацца перадаць чытачам настрой нашых школьных ёлак. Кожны год яны ў нас іншыя. І толькі нашы пачуцці застаюцца тыя самыя — такія прыемныя, цёплыя, цікавыя. Пажаданні складаюць нашы настаўнікі вучням і мы нашым настаўнікам. Яны прасякнуты прыхільнасцю і ўдзячнасцю.

А потым — дыскатэка. Асаблівае пажаданне маюць дзяўчаты з малодшых класаў. Гэта ж адна з большых аказій пазнаёміцца з малодшымі сяброўкамі. Весела, сардэчна, нельга думаць аб чымсьці сумным. Смяюцца нашы мамы і настаўнікі, калі дзяўчаты і хлопцы па 17-18 год спяваюць дзіцячыя песенькі. Можа гэта сапраўды смешнае, але колькі дружнасці ў гэтым. Мо таму і гаворыцца „у нашай школьнай сям'і".

Аня

Гарцэрская „Зіма-77"

Зіма з'яўляецца такой парою года, калі моладзь і старэйшыя гуляюць на лёдзе і снезе. Хоць і мароз шчыпае па твары, аднак энергія і ахвота катацца на санках, лыжах і каньках выцягвае ўсіх на ўзгоркі і рэчкі. Так і ў гэтую зіму.

Гарцэры з гміны Нараўка арганізавалі акцыю „Зіма-77". У самой Нараўцы 25 зухаў у мясцовай школе вучыліся на звеннявых і групавых, пазнавалі новыя песні, вывучалі язду на каньках і санках. Уключаліся ў розныя ўрачыстасці са сваёй праграмай. У кепскую пагоду глядзелі фільмы на гарцэрскія і спартыўныя тэмы.

18 асоб са школы ў Ляшуках і Ляўкове пабывала ў Беластоку і Супраслі. Многія гарцэры выязджалі ў горы, накіраваныя туды прадпрыемствамі, на якіх працуюць бацькі. Акцыяй кіраваў Яўген Янушкевіч — камендант атрада ЗГП.

Аляксандр Закройшчык

Зубр гаспадарыць

Так можна сказаць аб адным зубры, што стаў уладаром маленькай вёсачкі Свінарое ля Нараўкі. Ён дзень і ноч ходзіць на вуліцы і навокал будынкаў. Людзі з большым пачуццём гумару кажуць, што зубр выконвае абавязкі солтыса, якога тут якраз няма.

Усё ж такі сапраўды зубр прыстаў да вёсачкі, і вечарамі не ў адной жанчыны ці дзіцяці бегаюць дрыжыкі па целе, калі выходзяць з дому.

Найбольшае зацікаўленне выказваюць праязджаючыя. Тут затрымоўваюцца аўтобусы і легкавыя машыны, каб зблізка паглядзець на ўладара Белавежскай пушчы.

Аляксандр Закройшчык

Як працуюць?

31 студзеня гэтага года пабываў я ў Беластоку. Калі задумаў ехаць дамоў, зайшоў на станцыю ПКС, каб купіць білет у Трасцянку (у напрамку Гайнаўкі). Падышоў я да білетнай касы № 2 і прашу білет на гадзіну 16.30. Касірша адказвае, што ўжо ўсе білеты прадала на гэты аўтобус. Тут, каб не быць галаслоўным, падам прозвішчы людзей, якія таксама хацелі ехаць гэтым жа аўтобусам: былі гэта Уладзімір Коўнер і Янка Катовіч — працаўнікі сельскагаспадарчай службы ў гміне Нарва.

Ужо была гадзіна 16.10; як касірша пачала прадаваць білеты на вышэй адзначаны аўтобус і нам, ашарашаным, трэба было другі раз стаць у чаргу. Хачу сказаць, што такія працаўнікі толькі псуюць пасажырам нервы.

М. Лук'янюк

Крывяціцкі клуб

Клуб у Крывяцічах вядзе Валодзя Томчук. Ён умее арганізаваць моладзь. І моладзь часта арганізуе розныя вечарыны ў сваім клубе. Старэйшыя прыходзяць паглядзець тэлевізійныя перадачы.

У адну з апошніх нядзель у клубе былі музыкі. Іграў аркестр з Беластока з гуты шкла. Прыйшло многа моладзі з суседніх сёл.

Іван Кірызюк

ПРЫПЫНКІ ПКС БЕЗ РАСКЛАДАЎ РУХУ

На прыпынках ПКС у Заблудаве і Нарве няма раскладаў руху аўтобусаў. Нібы дробная рэч, скажа хтосьці, а як жа важная для падарожных.

30 студзеня г.г. пасля поўдня давялося мне вяртацца са з'езду карэспандэнтаў „Нівы" з Беластока. Доўга чакаў на абодвух гэтых прыпынках. Не ведаў, колькі трэба чакаць, і так і не дачакаўся аўтобуса. Я папаў на вельмі нядобры час, каб даехаць у Гайнаўку — аўтобусы чамусьці не ездзілі, і давялося ехаць прыгоднымі машынамі. Так складалася, што амаль на кожным аўтобусным прыпынку трэба было перасядаць і на кожным чакаць невядома колькі.

Я. М.

У АДКАЗ НА НАШУ КРЫТЫКУ

Да заметкі „КАМІНАР", „Ніва" № 4 (1091) ад 23 студзеня 1977 года.

DYREKCJA ODDZIAŁU OKRĘGOWEGO KRAJOWEJ SPÓŁDZIELNI PRACY USŁUG KOMINIARSKICH W BIAŁYMSTOKU w nawiązaniu do treści artykułu „Kominiarz", zamieszczonego na łamach Waszego tygodnika dotyczącego usług kominiarskich na terenie wsi Knorozy niniejszym wyjaśnia:

Autor artykułu ob. Michał Kiryluk przedstawia sytuację, w której pracownik kominiarski przychodzi do wsi po to, aby namawiać ludzi do płacenia należności bez świadczenia usług.

Prawda o usługach kominiarskich we wsi Knorozy jest nieco inna, a mianowicie: przeprowadzona kontrola usług na terenie wsi wykazała, że duży procent mieszkańców nie dopuszcza pracownika służby kominiarskiej do wykonywania obowiązkowego czyszczenia przewodów, wypraszając pracownika z domu lub zamykając przed nim drzwi.

Stosowane w tej sprawie upomnienia nie odnoszą żadnych skutków, wobec czego naszym zdaniem należy uświadomić mieszkańców wsi Knorozy o obowiązkach i przepisach w sprawie czyszczenia przewodów kominowych, a mianowicie: Ustawa o ochronie przeciwpożarowej z dnia 12.VI.1975 r. (Dz. U. nr 20, poz. 106) w art. 13, p-kty 2 i 3 nakłada na właścicieli nieruchomości obowiązek pilnowania okresowego przeprowadzania czyszczenia kominów i bieżącego naprawiania kominów. Rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 17.I.1969 r. w sprawie czyszczenia przewodów kominowych (Dz. U. nr 5, poz. 39) obowiązki właścicieli budynków precyzuje i w § 5, p-kty 1 i 2 mówi, aby właściciele budynków utrzymywali w należytym stanie urządzenia kominowe i ułatwiali pracownikom obsługi kominiarskiej dostępu do kominów a w § 4, ust. 1, p-kt. 1 ustalone są okresy czyszczenia przewodów kominowych co 6 tygodni.

W świetle obowiązujących przepisów do przeprowadzenia czyszczenia kominów powołana jest wyłącznie służba kominiarska i nie dopuszczenie pracownika kominiarskiego do czyszczenia stanowi naruszenie przedmiotowych przepisów, ponieważ obok fachowego czyszczenia pracownicy sprawdzają również stan urządzeń ogrzewczo-kominowych pod względem zabezpieczenia przeciwpożarowego i zgodności z normami prawa budowlanego.

Dla wyjaśnienia podajemy, że nie dopuszczanie do czyszczenia stanowi wykroczenie przewidziane w Kodeksie Wykroczeń, art. 82, § 1, p-kt 2 (Dz. U. nr 12, poz. 114) i w przypadku dalszego utrudniania czyszczenia przewodów w ustawowych terminach Spółdzielnia będzie zmuszona do skierowania wniosków do właściwych władz o ukaranie najbardziej opornych mieszkańców wsi Knorozy.

Dyrektor Oddziału
Bazyl Sejnota

Да публікацыі: „СНЕГ НА ТРАТУАРАХ", „Ніва" № 5 (1092) ад 30 студзеня 1977 года.

Адказвае: DYREKCJA PRZEDSIĘBIORSTWA GOSPODARKI KOMUNALNEJ I MIESZKANIOWEJ W BIELSKU PODLASKIM.

W odpowiedzi na notatkę „Śnieg na chodnikach" z numeru 5/1092 tygodnika „Niwa" z dnia 30 stycznia 1977 r. — Przedsiębiorstwo Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej w Bielsku Podlaskim informuje, iż w dniach od 6 do 14 stycznia bieżącego roku w Bielsku Podlaskim wystąpiły opady śniegu, jednakże nie w takim stopniu, aby sprawiły kłopot w poruszaniu się pieszym. Po opadach wytworzyła się kilkucentymetrowa warstwa śniegu, jednak na odcinkach, które oczyszcza nasze przedsiębiorstwo, został on natychmiast usunięty.

Jednocześnie informujemy, że nasze przedsiębiorstwo nie ma obowiązku oczyszczania wszystkich ulic na terenie miasta. Oczyszczane są jedynie odcinki zlecone przez osoby prywatne, instytucje oraz Urząd Miejski.

Być może, że rzeczywiście śnieg był załadowany przy krawężniku, jednakże było to na odcinkach nie zleconych dla przedsiębiorstwa do utrzymania porządku i czystości.

Wyjaśniamy, że w tym czasie nie było żadnych skarg i uwag ze strony ludności, ani też Urzędu Miasta odnośnie odśnieżania chodników przez nasze przedsiębiorstwo.

Z-ca Dyrektora
d/s Ekonomicznych
Jan Osiennik

„Niwa" — Tygodnik RSW „Prasa—Książka—Ruch". Skr. poczt. 149. 15-950 Białystok. TELEFON 2-32-41. Wydawca Przedsiębiorstwo Wydawniczo-Kolportażowe RSW w Białymstoku. PRENUMERATA: Oddziały „Ruchu", urzędy pocztowe i listonosze. Indeks 36911/36671.

ПРЫЕМНАЯ НЕЧАКАНАСЦЬ

Прачнулася я раней звычайнага. Устала і думаю: сёння ж маё, жаночае свята. Апрану зялёную крымпленавую сукенку, абую любімыя туфлі на тоўстай падэшве, упрыгожу галаву карэйскім парыкам. Затым — залаты пярсцёнак, бурштынавыя завушніцы, беласнежныя каралі... Зраблю мядовую маску на твар, пафарбую пазногці. Ну, а потым... Потым устане мой Васілёк, паголіцца, апранецца па-святочнаму і сядзе за стол. Вып'е чарку гарэлкі ў гонар свята і тады спахопіцца: „От жа, халера, забыўся! Ідзі, Марыська, да шкапчыка і вазьмі там флаконочык духоў. Гэта табе мой падарунначак".

Такі падарунак у яго да кожнага майго свята — духі.

Падумала я так, усміхнулася не дужа весела, апранула хатні халацік і ціхенька, каб не разбудзіць Васілька, пачала прыбіраць кватэру.

Прыбраўшы, пачала завіхацца на кухні. Прыгатавала лепшыя стравы, накрыла на стол, адпрасавала Васількавы штаны.

Нарэшце пачала рабіць тое, што спачатку надумала: пачала па-святочнаму апранацца. А тут якраз і Васілёк устаў, памыўся, пагаліўся, святочнывопратку апрануў. Я і кажу яму:

— Схадзі, родненькі, у магазін...

А Васілёк ласкава мне адказвае:

— Не магу, даражэнькая, я не паспеў свежыя газеты пачытаць.

Я тады кажу:

— Шкада мне цябе: за стол трэба садзіцца, а ў нас чаркі няма чым напоўніць... Праўда, бутэлька віна ёсць, але ж віна ты не п'еш... Узяў бы бутэлечку сваёй традыцыйнай „Экстры" ў магазіне...

Тут Васілёк неяк дзіўна зірнуў на мяне, хуценька апрануўся і, нічога не кажучы, пайшоў у магазін.

Доўга не вяртаўся. Нарэшце з'явіўся з... жывымі кветкамі ў руках. Падае мне кветкі, абдымае, цалуе і гаворыць:

— Мілая мая, добрая! Віншую цябе са святам. Няхай тваё жыццё будзе светлым і шчаслівым, як гэты сонечны дзень.

Я нават заплакала ад радасці. Вось гэта нечаканасць!

Не паспела я апамятацца, як Васілёк ставіць на прыбраны стол бутэльку „Шампанскага".

— А дзе ж „Экстра"? — пытаюся.

А ён смяецца:

— „Экстра" ў такі дзень не пасуе... У такі сонечны дзень будзем піць сонечнае віно.

Зноў нечаканасць. А ўвогуле — сюрпрыз у квадраце.

Як ні кажыце, але і мужчыны часам далікатнымі бываюць...

Таісія Казлоўская

Жанчыны заўсёды на вышыні.

НІЎКА

— Ваня! Я ўжо прыйшла!

РУЖОВАЯ ПЕРСПЕКТЫВА

— Ты сто гадоў мне
не патрэбны! —
Кідае жонка мужу ў твар
ганебна, —
І гэта ёсць апошні мой прысуд,
Заяву нават аднясу ў суд.
Павер!
— Я думаю — жыццём ранейшым
Мы зажывём з табою на сто
першым,
Ты зменіш свой намер!?

Лявон Анціпенка

— Дзякую, але ўдзельнічаць у руху за эмансіпацыю жанчын я не хачу. Я іду сваім шляхам і, па-мойму, надзейным.

— Даражэй за яе каханне ў мяне нічога не было, — гаварыў ён, згадваючы пра аліменты.

НА ШЫРОКІМ СВЕЦЕ

Жыла ў адным ауле жанчына. Ніколі яшчэ не было такога выпадку, каб госць што-небудзь не зрабіў для яе. Дачуўся пра гэта мула.

— Няхай жа паспрабуе мяне прымусіць зрабіць што-небудзь, — падумаў ён.

Калі падышоў да яе кібіткі, жанчына калыхала дзіцё. Пачуўшы чыесьці крокі, маладая маці крыкнула:

— Гэй, хто там ідзе, захапі, калі ласка, пялёнку, якая вісіць на вяроўцы.

Мула зняў пялёнку і зайшоў у кібітку.

Жанчына збянтэжылася:

— Ой, гэта вы, — мула! Прабачце, што я прымусіла вас прынесці мне пялёнку. Павесьце яе зноў на тое ж самае месца.

Мула павесіў пялёнку на вяроўку і толькі тут сцяміў:

— Ай-яй! Двойчы прымусіла.

*

Размова дзвюх актрыс:

— Мілачка, ты сёння настолькі хораша выглядаеш, што я нават не пазнала цябе!

ПАСАДА

Хвалілася сваёй сяброўцы Ада:
— Я не гуляю. У мяне — пасада,
Бо шэраг розных спраў адна вяду я:
Даю карову, вепрука гадую,
Бялізну мыю, дзетак дагледжаю,
Хаджу ў краму, хату прыбіраю.
Сабрала грошай шмат я ў скарбонку...
— Якая ж у цябе пасада?
— Жонка...

Мечыслаў Шаховіч

ЦІ СЯК, ЦІ ТАК

Парфен да Кастуся, які ледзь трымаецца на нагах:

— Кастусь, чаго гэта ты так налізаўся?

— З гора.

— А што здарылася?

— Як гэта — што?! Жаночае свята ёсць, а мужчынскага няма.

— А што б ты рабіў, каб было мужчынскае свята?

— Ох, і напіўся б...

— А гэта ж чаму?

— Ды з радасці!..

НАПУЖАЛА

Сустрэліся задрыпанкі ў лесе:

— Не баішся адна грыбы збіраць?

— А чаго?

— А як выйдзе звер ці хто чужы?

—Ну і што ж. Летась выйшаў мужчына. Спачатку спалохалася. Але дарма, адыходзячы нават пацалаваў.

— А ну, яшчэ раз!

Сямейная ідылія.

ПЕСНІ ПА ЗАЯЎКАХ

Па просьбе К. Дудзель і Э. Зіневіч з Чаромхі, А. Добаш і І. Троц з Рудут, Э. Красоўскай з Беластока, В. Касцючук з Клейнік, Г. Семаковіча, М. Сапёлкі і Э. Філіповіча з Масева змяшчаем песню

ŚLUBNE PREZENTY

słowa: Renata Maklakiewicz
muzyka: Jerzy Matuszkiewicz
śpiewa Irena Jarocka

Co mi dasz
co mi dasz do złotych kółek
w ślubny dzień?
To co masz
to co dobre — to co czułe
siebie, mnie...
Ty mi słońce
ja ci deszcz
ja ci kwiaty
ty mi śnieg
— dzień za dniem
w prezentach zagubimy się
Co mi dasz
co mi dasz, gdy pierwszy roczek
stuknie nam?
Ty mi wąs
ty mi wąs, a ja warkocze
swoje dam...
Ty mi słońce...
Co mi dasz
co mi dasz, gdy człowiek się
narodzi z nas?
mały świat
mały świat otwartych powiek
ty i ja...
Ty mi słońce...
Co mi dasz
co mi dasz, gdy nagle smutek
wejdzie w drzwi?
Ja ci dam
ja ci dam przyjaźny uśmiech
a ty mi...
Ty mi słońce...
dobrze wiem
w miłości odnajdziemy się.

АБГРУНТАВАННЕ

Служачы парыжскага аддзела рэгістрацыі шлюбаў адправіў назад жаніха, які прыбыў на шлюбную цырымонію ў стане моцнага ап'янення. З гэтай прычыны нявеста паскардзілася на чыноўніка, патрабуючы кампенсацыі страт. У якасці абгрунтавання сваіх патрабаванняў яна ўказала: „Калі П'ер будзе зусім цвярозы, я не ў стане буду наогул прывесці яго да вас".

МУЖЧЫНА Ў ХУСТЦЫ

Не верыце? Мы таксама адразу не паверылі. Але следам за пісьмом, у якім было гэтае фота, прыйшоў у рэдакцыю і яго ўладальнік. Праўда, быў ён не ў хустцы, але ўрэшце не ў хустцы справа.

— Ветракі друкуеце, а маёй фатаграфіі не надрукавалі, — дакараў нас „Мужчына ў хустцы".

Аргумент быў пераканаўчы, і мы вырашылі выканаць просьбу дзядзькі. Тым больш, што рабілі „Ніўку" пад свята жанчын. А што не зробіш для жанчын!.. Ну, вядома, і для чытачоў.

Ніколі не пытайце жанчыну аб яе ўзросце. Лепш папрасіце ў яе пашпарт.